Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 5 šilingov
mesečna naročnina 20 šilingov
celoletna naročnina 200 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXVIII | CELOVEC, PETEK, 25. NOVEMER 1983 | ŠTEV. 47 (2150)

S topovi nad Kukovico

Wagner, Haider in Knafl tožijo podpredsednika ZSO

Deželni glavar Wagner, njegov namestnik Knafl in deželni svetnik Haider so proti podpredsedniku ZSO in žitrajskemu šolskemu ravnatelju Francu Kukovici vložili kazensko prijavo po paragrafu 111 kazenskega zakonika (obrekovanje). Očitajo mu, da je na prireditvi Našega tednika septembra v pozdravnem govoru ostro napadel manjšinsko politiko koroških deželnozborskih strank in med drugim označil kratenje manjšinskih pravic kot „političen zločin nad slovensko manjšino". Deželni politiki so se čutili užaljene v svoji časti in so vključili državnega tožilca. S topovi torej ne nad vrabce, zato pa nad Kukovico.

Izvršni odbor ZSO se je v tej zvezi z vso ostrino postavil proti temu, da skušajo najvišji deželni politiki doseči sodnijsko kaznovanje političnih izjav. Ne gre, za to, da bi komu kratili pravico, da bi se branil proti dejanski ali dozdevni žalitvi časti. Toda dejstvo, da je kazenska prijava predsednikov treh strank tako koncentrirna, jo spremeni v eminentno političen akt s signalno vrednostjo. Da gre za iznašanje političnih konfrontacij s sodnijskimi sredstvi, je razvidno tudi iz tega, da doseže prijava svoj višek v predlogu, da naj sodišče ugotovi, da deželni politiki niso udeleženi pri kratenju pravic, ki gredo manjšini, ker tako kratenje sploh ne obstaja. Z drugimi besedami: manjšinski konflikt na Koroškem se naj z razsodbo sodišča deklarira za končanega. Če naj ta akcija pomeni spočetje novega stila v koroški manjšinski politiki, potem se za volilno leto 1984 ne obeta nič dobrega, zaključuje izjava IO ZSO.

Narodnosti sosednjih dežel poudarjajo:

Informiranje je osnovnega pomena za narodnosti

Informiranje spada med najpomembnejše dejavnike ohranjanja identitete in narodnega razvoja sleherne narodne skupnosti — o tem zaključku je bilo prepričanih vseh 16 delegacij osmega „Srečanja narodnosti iz Avstrije, Italije, Madžarske in Jugoslavije minuli teden v Moravskih Toplicah blizu Murske Sobote v Sloveniji.

V dvodnevnih razpravah o informiranju o manjšini v jeziku večinskega naroda so delegacije bile obširno seznanjene s konkretnimi informacijskimi zmožnostmi posamezne narodne skupnosti. Tako je tudi to osmo srečanje ojačilo sodelovanje narodnostnih skupnosti štirih sosednjih dežel ter poglobilo skupna prizadevanja za dosego konkretnih naporov.

„Trenutno še ni priznano, da štejeta radio in televizija med osnovne pravice vsake manjšine, zato se je v bodočnosti treba potruditi, da bosta ti dve sredstvi javnega obveščanja vključeni v klasične pravice manjšin", je poudarl dr. Franci Zwitter, ki je bil na tem srečanju izvoljen za predsednika koordinacijskega odbora manjšin sosednjih dežel, in je govoril tudi že o bodočem delu. Pri tem je opozarjal na izkušnje koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov, ki jim ORF odreka pravico do televizijskih oddaj v lastnem jeziku, čeprav imajo pravico po členu 7 (§ 4) [illegible] v je monopol ORF-a v nasprotju s helsinškimi sklepi. Podobna so stališča glede omogočanja nemotenega sprejemanja televizijskih oddaj matičnega naroda. Na vsak način se še niso v vseh državah dokopali do prepričanja, da ima večinski narod tudi pri omogočanju informiranja manjšine in o manjšini vso odgovornost. Tudi o tem srečanju ni bilo dvoma, kot je izrecno potrdil tudi gradiščanski Hrvat Peter Tyran.

Kot je v diskusiji podčrtal Teodor Domej (ZSO), bi elektronski mediji imeli tudi precejšnjo vlogo pri odstranjevanju še precejšnjega deleža nepismenosti v materinem jeziku, ki jo pomaga odpravljati tudi dobra informacijska mreža v jeziku narodnostne skupnosti.

Iz kopice informacij, ki so jih dale navzoče delegacije, bi izpostavili le še dejstvo, da imajo Slovenci, Hrvati in Nemci na Madžarskem možnost, da v rednih televizijskih oddajah slišijo svoj lastni jezik, prav posebno pa imata to možnost madžarska in italijanska narodna skupnost v Sloveniji. Slovenci, Hrvati in Madžari v Avstriji ter Slovenci v Italiji pa v državah, ki sta gospodarsko bolj razviti, te možnosti še nimajo, ker državi nista pripravljeni storiti potrebnih korakov.

Zanimivo pa je tudi vedeti, da se Madžari na Gradiščanskem v prvem letu šolskega pouka bolj poslužujejo te možnosti, kot je bilo pričakovati, in da so se dokopali do stališča, da člen 7 državne pogodbe smiselno velja tudi za njihovo narodno skupnost, čeprav v njem niso izrecno imenovani.

Kot so ugotavljali udeleženci, je bilo letošnje srečanje dosedaj najširše obiskano. V bodoče pa bo treba še izboljšati osredotočenje na eno temo s tem, da se srečanja še bolje pripravijo in se nato dela tudi v posebnih delovnih skupinah.

Srečanje, katerega so se udeležili tudi številni vidni zastopniki političnega in družbenega življenja Slovenije, je pripravila madžarska narodna skupnost v Sloveniji, ki je za udeležence srečanja pripravila tudi obisk dvojezične slovensko-madžarske osnovne šole v Posenjakovcih nedaleč od jugoslovansko-madžarske meje.

Na osmem srečanju sosednjih dežel v Moravcih so zastopali ZSO Franci Kukovica, Teodor Domej in Marjan Sturm, NSKS pa Filip Warasch, Janko Urank in Franci Wakounig.

75 let Slovenske prosvetne zveze

Slovenska prosvetna zveza je preteklo nedeljo v Domu glasbe v Celovcu v okviru slavnostne prireditve proslavila 75-letnico obstoja. Poleg številnega občinstva je slavnostni prireditvi prisostvovala tudi vrsta častnih gostov, med njimi jugoslovanski veleposlanik na Dunaju Milorad Pešič, generalni konzul SFRJ v Celovcu Marko Kržišnik, kulturni minister vlade SRS dr. Matjaž Kmecl, predstavnik škofijskega ordinariata kancler msgr. Mihael Krištof, zastopnik kulturnega urada koroške deželne vlade dvorni svetnik dr. Pavel Apovnik, zastopnik deželnega šolskega sveta dvorni svetnik dr. Valentin Inzko, predstavnik RK SZDL dr. Danilo Türk, predsednik Zveze kulturnih organizacij Slovenije Jože Osterman, predstavniki kulturnih organizacij iz Trsta in Gorice, sosednjih obmejnih občin Slovenije, zastopniki slovenskih političnih in kulturnih organizacij na Koroškem in drugi.

O poteku slavnostne prireditve SPZ obširno poročamo na tretji in peti strani; na zgornjem posnetku je pevsko-instrumentalna skupina KPD „Drava" iz Žvabeka.

„Drava" se uveljavlja

Založba „Drava" se bolj in bolj uveljavlja v slovenskem knjižnem svetu. Osnovna značilnost tega prodiranja na slovenski knjižni trg je vsekakor njeno tesno sodelovanje z drugo zamejsko založbo, z Založništvom tržaškega tiska v Trstu. Zunanji povod take ugotovitve je skupni nastop obeh založniških hiš na 6. slovenskem knjižnem sejmu v Ljubljani, kjer sta založbi družno predstavili svoje knjižne novosti in se vključili tudi v razpravo o uveljavljanju slovenske književnosti v sosednjem svetu. — Več berite na 8. strani.

PREBERITE

Občni zbor Zveze koroških partizanov str. 2

Srečanje žensk treh dežel str. 2

Občni zbor SKGZ v Trstu str. 2

V Globasnici soglasno sklenili namestitev dvojezičnih krajevnih napisov str. 4

Ali svet drvi v bankrot str. 7

Znano je število prijav

Deželni šolski svet je te dni objavil številke prijavljenih otrok k dvojezičnemu pouku, oz. k pouku slovenščine na področju dvojezičnega šolstva. V primerjavi s prejšnjimi leti je delež prijavljenih otrok kljub absolutnemu padcu ponovno porasel za 0,42 odstotka, opaziti pa je močno nazadovanje prijav na glavnih šolah ter dejstvo, da se je število šol, na katerih ni prijavljenih otrok, povečalo od 14 na 15. Najbolj nerazveseljivi pa so rezultati v predšolski stopnji.

Po teh podatkih je bilo 1. oktobra 1983 na 66 od 81 šol dvojezičnega področja prijavljenih 1063 (od skupno 6068) učencev, to je 17,52 odstotka (+ 0,42 %) ali 25 šolarjev manj kot v minulem letu. Čeprav je torej skupno število šolarjev v ljudski šoli nazadovalo, se je delež otrok, ki so prijavljeni k dvojezičnemu pouku od leta 1979/80 naprej stalno rahlo zvišal. Sicer še dolgo nismo dosegli deleža iz usodnega leta 1959, ko je bilo prijavljenih 21 % otrok, vendar so te številke dokaz, da želijo starši kljub nenaklonjenosti merodajnih faktorjev v deželi razvoj dvojezičnega šolstva.

Večina k dvojezičnemu pouku prijavljenih otrok obiskuje štirirazredne šole, saj jih je v le-teh 788, v 25 tri-, dvo- in enorazrednih šolah pa jih je 275.

Na glavnih šolah je število nazadovalo od 377 lani na 339 letos, pri tem pa še opazimo, da je od teh sedaj znatno več prijavljenih k pouku slovenščine kot tujemu jeziku, in da nazaduje število teh, ki so prijavljeni po manjšinskem šolskem zakonu.

Od 267 šolarjev prvega razreda je imelo normalno znanje slovenščine 118 šolarjev (44,1 %), malo znanja 57 (21,3), nobenega znaja pa 92 (34,6 %).

Negativno pa bode v oči dejstvo, da je od 156 šolarjev predšolske stopnje prijavljenih le 7 (oz. 4,49 %) k dvojezičnemu pouku. Po mnenju nekaterih staršev in učiteljev je v tem primeru deželni šolski svet prizadete premalo informiral o možnostih prijav.

Slovensko gimnazijo obiskuje letos 491 dijakov, za trgovski abiturientski tečaj pa se je letos prijavilo 14 študentov in študentk.

Pred štiridesetimi leti se je rodila nova Jugoslavija

V znamenju 40-letnice nove Jugoslavije bodo prihodnji teden stala praznovanja ob največjem jugoslovanskem prazniku — dnevu republike. Pred 40 leti so se na II. zasedanju AVNOJ (Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije) v Jajcu zbrali svobodno izvoljeni zastopniki vseh jugoslovanskih narodov. Na tem zasedanju so določili nadaljnje smernice za boj proti fašističnim okupatorjem ter položili čvrste temelje nove demokratične in federativne Jugoslavije.

Nova Jugoslavija se je rodila pod pogoji brezkompromisnega narodnoosvobodilnega boja proti fašističnim okupatorjem in v svojem 40-letnem razvoju dosegla pomemben razvoj. Kot gonilna sila neuvrščenih držav in kot miroljubna sila je postala važen faktor v tem od napetosti pretresanem svetu. Danes, ko se Jugoslavija spoprijema z velikimi gospodarskimi problemi (ki so pogojeni od zunanjih in notranjih faktorjev), se jugoslovanski narodi pod ponovno težkimi pogoji borijo za premagovanje teh težav v okviru lastnega in edinstvenega sistema samoupravnega socializma.

V tem času, ko vse države sveta pretresajo gospodarske krize, pa so tem bolj važna tudi sporočila zgodovinskih zasedanj pred 40 leti, ki so začrtala osnove demokratične narodnostne politike, ki jih Jugoslavija uresničuje npr. tudi do številnih lastnih narodnostnih skupnosti.

Informacijska konferenca žensk treh dežel

V soboto 19. novembra so se na svojem že tradicionalnem srečanju zbrale ženske treh dežel in se informirale o pogoijh za polno, poklicno in družbeno uveljavljanje žensk. Delegacijo Zveze slovenskih žena so zastopale predsednica Milena Gröblacher in odbornici Marija Jurič in Bredica Sadolšek.

Srečanje je bilo tokrat v Mariboru v prostorih tovarne avtomobilov in motorjev, kjer je zaposlen precejšen delež žensk v t. i. tipičnih „moških" poklicih. Na licu mesta so se ženske lahko seznanile s pogoji in problemi vključevanja žensk v proizvodnjo TAM-a. Kot posebno pozitivno pa so ocenile ureditev t. i. psihosocialne službe za tamkajšnje delavce in delavke, saj se s posebnim angažmajem zavzema tudi za človekov osebnostni razvoj.

V svojem glavnem referatu je Karmen Langus seznanila konferenco žensk o ustvarjanju pogojev, ki omogočajo ženski polno poklicno in družbeno uveljavljanje v Mariboru in okolici. Čeprav so dosegli na področju vzgojnoizobraževalnih, zdravstvenih, socialnih in drugih ustanov precejšnje uspehe, so po njih mnenju šele na polovici poti, saj „se akcija kljub nakazanim ciljem in sprejeti politiki zaustavlja ob tradicionalnih stališčih o vlogi in mestu žensk in moških doma in v poklicnem življenju".

Poleg drugih diskusijskih prispevkov iz Slovenije in Italije je Marija Jurič v imenu Zveze slovenskih žena orisala avstrijski položaj, kjer na zelo samoumeven način koristijo delovno silo žensk in mater. Do danes so le minimalno upoštevali potrebo po razvijanju takih družbenih ustanov, ki naj bi bile dopolnilo družini. Take ustanove obstojajo (čeprav tudi v nezadostni meri!) le na področju vzgojnega varstva otrok. V posebno težavnem položaju pa so slovenske matere, ki so mnogokrat prisiljene ostati doma ali pa dati svoje otroke zaradi pomanjkanja dvojezičnih v nemške otroške vrtce. Od vseh 33 otroških vrtcev na dvojezičnem ozemlju so samo trije dvojezični. Naštela je nekaj primerov, ki zgovorno pričajo o tem, da predvsem v času gospodarskih recesij narašča tudi zapostavljanje žensk.

Ob koncu srečanja so se ženske v posebni resoluciji izrekle proti oboroževalni tekmi in se pridružile naporom vseh demokratičnih ljudi za mir in enakopravnost na svetu. Zato naj bi naslednje srečanje žensk treh dežel zajelo prav to tematiko.

Skupno sporočilo 8. srečanja narodnosti sosednjih dežel v Moravcih

V Moravcih je bilo od 18. do 20. novembra 1983 osmo srečanje narodnosti sosednjih dežel. Udeleženci srečanja so posebno pozornost posvetili problematiki informiranja.

Informiranje spada med najpomembnejše dejavnike ohranjanja identitete in narodnostnega razvoja sleherne narodnostne skupnosti in mora biti zato deležno stalne skrbi.

Vsa prizadevanja za krepitev komunikacij znotraj narodnostne skupnosti in širše morajo temeljiti na spoznanju, da je pravica do informacije ena temeljnih človekovih pravic in nujna sestavina pravic narodnosti. V njen okvir sodi pravica prejemati informacije o družbenih dogajanjih v svojem materinem jeziku, pravica posredovati informacije o življenju narodnostne skupnosti vsej družbi in tudi v mednarodnih razsežnostih in pravica do komunikacije z matičnim narodom na področju javnega obveščanja.

Kot na vseh drugih področjih mora biti tudi na področju informiranja sleherna narodnostna skupnost v položaju aktivnega in odgovornega subjekta.

Uresničevanje narodnostnih pravic na področju informiranja zahteva izpolnitev ustavnih političnih, materialnih in ekonomskih pogojev. Poleg naporov, ki jih za ustvarjanje teh pogojev vlaga narodnostna skupnost sama, je posebnega pomena odgovornst in dejavnost večinskega naroda. Tudi na tem področju je reševanje problematike manjšinske narodnostne skupnosti obveznost večinskega naroda.

Vsa sredstva javnega obveščanja, ki delujejo na območju, kjer živijo narodnosti, so dolžne vključevati v svojo uredniško politiko in delo tudi problematiko narodnosti kot pomemben sestavni del družbene stvarnosti. Ta usmeritev mora prispevati k osveščanju celotne družbe in k afirmaciji narodnosti kot aktivnega subjekta družbene stvarnosti. Zagotavljanje uresničevanja narodnostnih pravic na področju informiranja je v interesu sleherne narodnostne skupnosti in slehernega naroda, saj bistveno prispeva k obči družbeni komunikaciji in k razvoju dvojezičnosti, zlasti na narodnostno mešanih območjih. Dvosmerna komunikacija narodnosti z matičnim narodom na področju javnega obveščanja in z drugimi narodnostnimi skupnostmi, kakor tudi vključevanje narodnosti v mednarodne informacijske tokove pa pomeni bistven prispevek k uveljavljanju helsinške vizije svobodnega kroženja informacij v mednarodnih razsežnostih.

Moravci, 19. november 1983

OBČNI ZBOR ZVEZE KOROŠKIH PARTIZANOV:

Skrb za izročilo tradicij NOB mlajši generaciji

„Ena od prvih in najbolj važnih nalog je, da prenesemo na našo mlado generacijo pomen in veličino slavne partizanske borbe proti največjemu in nečloveškemu smrtnemu sovražniku slovenskega naroda ter vseh slovanskih narodov in demokratov celega sveta, proti fašizmu, ki je slovenski narod obsodil na smrt in mu napovedal popolno iztrebitev z našega ozemlja."

To je med drugim v svojem govoru naglasil predsednk Zveze koroških partizanov tov. Janez Wutte-Luc potem, ko je na sobotnem občnem zboru svoje organizacije bil ponovno izvoljen za predsednika. S tem pa je tudi nakazal smernice bodočega dela Zveze koroških partizanov, ki si jih je zastavilo združenje bivših partizanov. Luc je povedal, da se vrste bivših borcev redčijo in da bo treba pravočasno skrbeti za to, da bodo mlajši prevzeli skrb za ohranitev in gojitev tradicij NOB. Zato je glavni odbor občnemu zboru predložil tudi tozadevno spremembo društvenih pravil, potom katerih bo v bodoče možno vključevati v ZKP tudi mlade ljudi in vse, ki se strinjajo s cilji zveze. Nadalje so v štatut sprejeli tudi to, da bo ZKP v prihodnje podpirala mirovno gibanje.

PREGLED BOGATE DEJAVNOSTI ZKP

Iz delovnega poročila, ki ga je podal tajnik Joško Kežar, je bilo razvidno kaj vse je naša borčevska organizacija izvedla v zadnji poslovni dobi — v teku treh let. Izvedla je mnogo akcij, ki so vedno spet privabljale številne obiskovalce, zlasti tistih, ko so postavljali ali obnavljali spominska obeležja ali srečanja bivših partizanov tu in onstran meje. Med najpomembnejše akcije ZKP brez dvoma sodijo srečanje antifašističnih odporniških gibanj sosednjih dežel — ALPE ADRIA — v Celovcu, obnovitev Peršmanove domačije v Lepeni in ureditev muzeja NOB v tej hiši, ki jo je doslej obiskalo že preko 3500 ljudi. Ustanovitev partizanskega pevskega zbora je za koroške Slovence velika pridobitev. Leta 1980 je bil prvi pohod po poteh Domnove čete na Komelj; odtlej je prireditev obiskalo na stotine ljudi. Postavitev oz. odkritje spomenika žrtvam pri Karluttu na Svinški planini je med prebivalstvom z obeh strani meje našlo velik odmev. Prav tako je bila velika manifestacija odkritje spomenika pri Lapšu na Šentjanških Rutah, kamor je prišlo nad 1000 ljudi z obeh strani meje in iz Italije. Velik odmev je našla tudi ponovna postavitev partizanskega spomenika, ki so ga pred tridesetimi leti razstrelili v Šentrupertu pri Velikovcu. Obnovljeni spomenik je ZKP postavila pri Peršmanovem spominskem domu v Podpeci. Zveza koroških partizanov je v obdobju zadnjih treh let opravljala vse redne letne spominske svečanosti ob dnevih mrtvih ter polagala vence na grobišča padlih borcev, spomnila pa se je tudi narodnih herojev Franca Pasterka-Lenarta in na grobu Matije Verdnika-Tomaža obnovila reliefno ploščo, razen tega je obnovila in postavila spomenike partizanskih grobišč širom Koroške.

POZDRAVI

Občnemu zboru ZKP je spregovoril tudi predsednik ZSO *dipl. inž. Feliks Wieser,* ki je poudaril, da je mesto ZKP v okviru ZSO in med koroškimi Slovenci zelo pomembno, saj so nam partizani že v borbi proti fašizmu dajali zgled o enotnosti, ko je šlo za obstoj našega naroda. Wieser je tudi povedal, da so bivši partizani tudi danes zelo aktivni na vseh področjih narodnega gibanja, da tako tudi danes doprinašajo k ohranitvi miru v svetu. Wieser se je potem še dotaknil trenutne narodno politične situacije in dejal, da se naš položaj kljub stikom s predstavniki deželne in zvezne vlade nič ni spremenil in da v bližnji bodočnosti koroški Slovenci nimamo dosti pričakovati. Kljub temu pa je Wieser naglasil, da z optimizmom gleda v bodočnost.

Kot zastopnik Narodnega sveta koroških Slovencev je občni zbor ZKP pozdravil tajnik *mag. Franc Wedenig* in ob tej priložnosti izjavil, da se osebno in tudi NSKS prizna k partizanski miselnosti, ki tudi danes ni manj važna kot v nacistični dobi, ker se je za človekove pravice treba boriti tudi danes. „Narodno osvobodilni boj na Koroškem je del naše zgodovine, je bistven del naše narodne identitete", je poudaril Franc Wedenig.

Kot odraz povezave ZKP je veljal pozdrav predsednika Kluba slovensih študentov na Dunaju *Florija Wieserja,* ki je menil, da se morajo posebno mladi zahvaliti bivšim partizanom za to, da danes lahko živijo v miru in blaginji. Dodal pa je, da bi se ZKP morala še bolj povezovati z nemškimi demokrati v Avstriji.

Predsednik občnega zbora dr. Avguštin Brumnik je dal besedo tudi še drugim gostom, med njimi *Janzu Knezu-Kolji,* ki je občnemu zboru prinesel pozdrave Zveze združenj borcev Slovenije.

VOLITVE

Volitev novega odbora je bila na sporedu potem, ko je Feliks Wieser starejši predlagal razrešnico staremu odboru. Kot pričakovano, je tov. Janez Wutte-Luc (kakor tudi ostali člani predsedstva) bil ponovno izvoljen za predsednika. V smislu spremembe pravil je v glavni odbor bilo izvoljenih nekaj mlajših članov, med njimi dr. Marjan Šturm, Jurij Pasterk, Picej Franc in Stanko Pörtsch.

Tovariš Luc je v svojem govoru podal smernice za bodoče delo ZKP, ki bo slonelo na dosedanji aktivnosti ZKP ter v iskanju novih oblik, zlasti kontaktov z mlajšo generacijo.

Občni zbor ZKP je uvodoma s svojo pesmijo pozdravil KPPZ, ki je s strani udeležencev bil deležen prisrčnega sprejema.

SKGZ v boju za globalno zaščito

Preteklo nedeljo, 20. 11. 1983, je imela Slovenska kulturno-gospodarska zveza v Trstu svoj 14. občni zbor.

Poleg številnih uglednih gostov iz Trsta in okolice, obmejnih občin, zamejskih organizacij in visokih predstavnikov strank in drugih družbenopolitičnih organizacij iz Trsta se je občnega zbora SKGZ prvič udeležil tudi vladni generalni komisar dr. Marrosu in prvič je občni zbor SKGZ pozdravil predstavnik tržaškega županstva. Za ZSO se je občnega zbora udeležil poslevodeči tajnik dr. Marjan Sturm.

Obširnim poročilom predsednika in tajnika SKGZ je sledila razprava, ki je trajala skoraj nepretrgoma deset ur. Debata je zajela vsa bistvena vprašanja in probleme slovenske narodne skupnosti v Italiji. Od boja za globalno zaščito v sedanjem obdobju preko problemov gospodarstva, ki so zaradi krize svetovne razsežnosti močno prizadele tudi zamejske Slovence, pa tja do vprašanja kmetijstva, šolstva, kulturnega udejstvovanja in še drugih.

O glavnih ciljih SKGZ je spregovoril tudi tajnik Udovič sledeče:

„Glavni namen zveze je in ostaja združevanje moči Slovencev zato da se celotna skupnost uveljavi in doseže enakopravnost. V ta boj moramo biti sposobni vključevati čim širše število posameznikov in organizacij, zraven tega pa širiti in krepiti fronto vseh demokratičnih sil v italijanski družbi, ki so nam v prizadevanjih zaveznice.

To so naši osnovni principi iz katerih tudi izhaja, da ima zveza pluralistični značaj, katerega je treba čuvati in krepiti. To ne pomeni, da ideološka debata v našem okviru ni mogoča ali dovoljna, nasprotno, ne bi bilo prav, če bi zaradi napačnega tolmačenja značaja zveze prihajalo do idejne poplitvitve. Vendar smo dolžni varovati organizacijo pred strankarskimi spopadi, ki bi jo lahko ošibili in ji spremenili smisel."

Na občnem zboru so bila podeljena zaslužnim borcem za enakopravnost slovenske narodne skupnosti v Italiji odličja in plakete SKGZ ter odličja dela in boja.

Ob koncu občnega zbora je bil izvoljen novi glavni odbor, ki bo iz svoje vrste izvolil predsednika in tajnika.

O ZADNJI DISKUSIJI V KLUBU INICIATIVA:

Kultura je ključ

Kultura naj usposobi človeka, da bo svoj položaj boljše razumel in ga po možnosti tudi spremenil, tako pojmuje kulturo tudi „Evropski svet" je na svojem predavanju v celovškem Klubu iniciativa dejal tirolski etnolog in pesnik Hans Haid. Priznani narodoslovec ki mnogo časa preživi med ljudstvom na vasi (sedaj predvsem v Waldviertlu) je z navdušenjem pripovedoval o močnih premikih, ki se dogajajo v kulturnem ustvarjanju v Evropi. Menil je, da Evropa doživlja trenutno najmočnejše kulturne premike zadnjih desetletij, kar se zrcali tudi v dejstvu, da kultura, ki je bila po drugi svetovni vojni še nezanimiva za politiko, dobiva vedno bolj ključni pomen za politiko.

Če Haid govori o kulturi, potem je ne pojmuje tako ozko, kot nekateri časopisi, pri katerih so kulturne strani le umetnostne strani, temveč širše: h kulturi ne spada samo petje in umetnost, temveč tudi stanovanjska kultura, način oblačenja, kreativnost ljudi, delo, in sploh način življenja. Po njegovem prepričanju kulura naj ne bi samo okraševala življenja, temveč naj bi ga sooblikovala, naj bi ga spreminjala v korist človeka, v socialnem, narodnostnem in izobraževalnem smislu.

Predvsem v sedanjem kriznem obdobju je opaziti tudi močan dotok mladine v razna tradicionalna folklorna in druga domovinska združenja, ki dostikrat le prikrivajo in harmonizirajo razmere na podeželju, in ki ji konzervativne in deloma tudi fašitstične skupine skušajo izrabljati v svoje namene. Zato je goreče zagovarjal da naj „domovino", ki so jo vzele v zakup konzervativne strukture, ne prepustimo tem tradicionalnim strukturam, da ji naj damo novo vsebino.

Pri tem je med drugim odkrivanje „zgodovine malih ljudi" in zbiranje „ustmene zgodovine" malega človeka zakladnica, ki je nenadomestljiva. Pomaga nam, da najdemo sledove lastne kulture, ki jih oficialna kultura zakriva, in pušča ob strani. Sploh je bil Hans Haid mnenja, da se v marsikateri „provinci" zbujajo novi uporni potenciali, ki se upirajo proti zaostalosti svoje regije in ki želijo samostojen razvoj neodvisno od gospodarskih in kulturnih monopolov. Izkazalo pa se je predvsem nekaj, da ne smemo čakati na pomoč od zgoraj in da zgolj z določenimi finančnimi injekcijami ni mogoče reševati zapostavljenih področij. Danes je treba zaktivirati prebivalstvo, kar je v resnici možno le z idealizmom in z vztrajnostjo, in če so ljudi pripravljeni vključiti se v vedno novo izobraževanje.

Uvodnim besedam narodoslovca Haida je sledila živa razprava, v kateri so govorniki nastopili tudi proti ozkim pogledom na kulturo znotraj slovenske narodne skupnosti, poudarili so pomen demokratičnih odnosov ter veliki pomen jezika za lastno identiteto. Pripadnica večinskega naroda, ki se je naučila slovenščino in živi med Slovenci, pa je bila mnenja, da so Slovenci sami preveč ustrahovani in da tudi po nepotrebnem skrivajo svojo govorico.

Čelotni večer pa nam je pokazal, da smo koroški Slovenci s kulturno debato zadnjih mesecev v prav dobri soseščini, da smo del širšega gibanja, ki ima bodočnost.

vinko

Slavnostna prireditev SPZ ob njeni 75-letnici

Ko so potekale priprave za slavnostno prireditev Slovenske prosvetne zveze za njeno 75-letnico, so nam organizatorji zatrjevali, da bo tokrat šlo za povsem nov način počastitve jubileja. Preteklo nedeljo smo v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu z zanimanjem sledili napovedani noviteti. Organizatorji so imeli prav — slavnostna

Predsednik SPZ Valentin Polanšek

prireditev je dejansko bila drugačen pristop k pripravi sporeda oz. njegovi vsebinski izpovedi.

To se je videlo že po postavitvi sodelujočih, katerim ni bilo treba izmenoma hoditi na oder. K temu je pripomogla tudi odločitev, da v spored niso vključili masovnih skupin, tako je domala potekalo brez

Moški pevski zbor SPD Radiše

večjih presledkov. Zato pa vsebinska zasnova prireditve nikakor ni bila šibkejša, ampak tem bolj zgoščena in impresivna. Težišče njene izpovedi je brez dvoma bilo v besedi, dobro pripravljeni in odlično povedani. Izmenjujoči se glasovi (dr. Mirko Wakounig, inž. Tonči Schlapper, Marica Hribernik, Cvetka Kos, Miro Polcer, Franci Sadolšek) so govorili o zgodovini našega naroda, o postajah njegovega „križevega pota", o njegovem uporu, pa tudi o storjenih napakah niso molčali, povedali so mnogo — vse kar sta v scenarij zapisala dr. Janko Malle in prof. Janko Messner.

Toda povrnimo se na začetek: predsednik SPZ Valentin Polanšek je v kratkih a slavnostno zvenečih besedah pozdravil številno občinstvo in ga pozval, da prisluhne sporedu, pripravljenem ob jubileju naše skupne kulturne centralne organizacije — Slovenske prosvetne zveze. Puntarska pesem, katero so skupno zapeli kapelški, radiški in šentjakobski moški zbor, je naznanila, da se vračamo v tisto dobo naše zgodovine, ko je šlo za staro pravdo, ko se je naš narod dvignil k uporu. Andreja Močilnik je na klavir zaigrala Schumannovo skladbo „Aufschwung"; moški zbor SPD Radiše je zapel novoletno jesem, pevski zbor „Zarja" iz Železne Kaple pa Florjanovo pesem, obe vzeti iz časov, ko se je naš človek družil in kulturno ustvarjal kljub pritiskom in zatiranju naše slovenske besede. Mešani pevski zbor SPD „Rož" iz Šentjakoba v Rožu je že pel pesmi iz novejšega časa, o našem življenju in boju. Vse pa podkrepljeno z ustrezno povezavo, ki nas je privedla v sodobni čas, vendar je pogled še vedno bil uprt v preteklost. Milka Hartman nam je z besedo in pesmijo povedala, kako je bilo včasih v naši deželi, ko je orala ledino izobrazbe naših deklet. Janko Messner je bral iz svojih spominov, kako je bilo, ko je tudi na Koroškem zavladal nacizem. Eda in Silvija Velik sta kot zastopnici mlajše generacije nastopili s svojimi skladbami, napisanimi na besedila domačih piscev. Tudi Pop-ansambel „Zmeda" SPD „Danica" iz Šentvida v Podjuni se je predstavil z lastno skladbo in sicer „Mir" in na svoj način izpovedal, kaj naša mladina misli o sodobnem svetu, kako si predstavlja mir na zemlji. Pevsko-instrumentalna skupina KPD „Drava" iz Žvabeka je predvajala dve veseli skladbi, ki so jih priredili Leonhard Katz in Ivanka Polanc ter Berti Logar. Prisrčno je bilo pripovedovanje male Hance Robin iz Brda pri Šmohorju, ki je povedala kratko povest o Črnilovem piklnu v zvenečem ziljskem narečju. Zaključek sporeda je tvoril nastop dunajskega kantavtorja Reinharda Sellnerja,

Prof. Milka Hartman

njeni 75-letnici. Treba je še dodati, da so pesmi z nastopajočimi zbori naštudirali oz. skomponirali Joško Wrulich, Marko in Stanko Polzer ter Rozina Katz. Pesmi in besede so, kot že omenjeno, dopolnjevale

Hanca Rubin

ene drugo, in je treba priznatti, da je v pripravo sporeda bilo vloženega mnogo truda. Seveda pa vsaka nova stvar, vzbudi občudovanje, dvom ali celo še več. Vsekakor pa je izpoved prireditve bila jasna in nedvoumna in zato marsikam zadela v živo. To dokazujejo tudi spontani odzivi s strani občinstva. Nekatera mnenja o slavnostni prireditvi SPZ objavljamo v rubriki Mi in kultura, druge spet na peti strani (op. ured.).

Upoštevajoč dejstvo, da je SPZ ob svoji jubilejni prireditvi nakazala svojo napredno usmerjenost, je gotovo pogumno dejanje.

Častni gostje

Pevski zbor SPD „Rož"

MI IN KULTURA — MI IN KULTURA — MI IN KULTURA — MI IN KULTURA —

Prevladovale so besede

Na proslavi 75-letnice SPZ se nismo zbrali v velikem številu.

Povezovalni tekst sta avtorja jezikovno in zgodovinsko dobro izdelala, pevci in pevke so ga naknadno še olepšali in podprli z narodno, umetno, otožno pesmijo. Tako smo drobili očenaš naše zgodovine.

Kljub napredni politični vsebini pa se povezovalni tekst ni mogel otresti neke starikavosti. Skoki v današnji čas so imeli preveč znani prizvok, da ta svet pač ni ustvarjen za nas.

Zakaj so na tej proslavi omejili našo kulturno dejavnost le na pevsko dejavnost? Pred tem pa se je toliko govorilo o tem, kako odpraviti šablono prepevajočega naroda. Moti me trpežno, neprenehno jadikovanje, tako govorijo na smrt obsojeni, ne pa ljudje, ki še vedno živijo, pa najsibo z uporno dvignjeno glavo, ali pa z povešeno. Seveda je bila zgodovina kruta in marsikdo jo je prvič slišal v tako strnjeni obliki, ampak kaj je res proslava 75-letnice SPZ primeren kraj za to, da se tam ponovno pričnemo učiti, kar smo v teku let pozabili: treba je delati za omiko, treba se je zavedati lastne zgodovine enakovrednosti slovenščine. Dejstvo je, da smo vsi plod naše zgodovine, a dejstvo je tudi, da z njo ne znamo živeti. Zgleda pač tako. Vprašam se, ali je ta otročja pridržanost našega iskanja samobitnosti iskrena, ali pa se samo v svoji žalosti napihuje?

Iz samega protesta proti podcenjevanju drobne, a dejanske slovenske razživetosti, kreativnega kulturnega ustvarjanja, kakršnega sem čutila na proslavi, bi moral človek postati prav ironičen in sarkastičen, tudi do sicer dobro izpeljane zamisli.

Na koncu prireditve so tudi mladini skušali dati prostor, z njo pokriti bolest. Mladina sredstvo za upanje, pa so mlajši člani te narodne skupnosti komaj pričeli živeti. Novi pristopi niso mogli prav prepričati. Na proslavi so prevladovale besede, so prevladovali neprebavljeni spomini, a žive priče nas samih smo in to naše življenje je treba predstaviti, priznati, prikazati.

Žalost je resnična in upravičena, a žalost ki je užaljena, lahko postane problem žalujočega, ga ovira pri napredovanju. Tega pa ne morem odobravati, zato pravim temu slovenskemu no future vzdušju: ne hvala.

Haderlap Maja

75 let Slovenske prosvetne zveze

Neobičajna slavnostna prireditev

Govorjena beseda v prvem delu je bila predolga, naporna za mnoge. Zamisli o perspektivah kulturnega dela v zaključnem delu premalo poudarjene. Dokumentacija hlapčevstva (v tekstu in v pesmih) preizdatna v primerjavi z dokumentacijo upornosti. In preveč moraliziranja (ne bi znal povedati, ali v tekstu samem ali pa v načinu, kako so recitatorke in recitatorji brali).

Vse to pa se mi ne zdi značilno za proslavo 75. obletnice SPZ. Značilna se mi zdi njena neobičajnost, ki mi je vlila optimizma (kaj takega se mi na osrednjih proslavah že dolgo ni pripetilo).

Neobičajna je bila zasnova celotne prireditve — integriranje, združevanje raznih oblik v enotno vsebinsko linijo, v konkretno zgodovinsko (in aktualno) družbeno okolje. Recimo: Florjanove pesmi tokrat niso bile hopsasa in tralala folklora, temveč predstavljene tako, da si mogel razumeti, kako so zrasle iz življenja koroških ljudi. Pesmi Milke Hartman so zgubile svoj mitološki nakit, ki bi ga nekateri katoliš kulturni upravljalci radi obesili Milki okoli vratu; postavljene v dobo avstrofašizma so zaživele kot izraz kljubovanja zatirajoči kulturi in politiki, njihova zaprtost v tradicionalizem in notranja protislovnost je postala doumljiva, v tem trenutku pa tudi estetsko vredna. Ali pa Kolomonov žegen, izvrstno bran: norčava nepomembnost, postavljena v čas po neuspelih revolucionarnih podvigih, je postala (zabaven in grozljiv obenem) primer razočaranja kmečkih množic, srednjeveške more, ki je pritiskala na kmetovo dušo in pamet.

S tako vsebinsko zasnovo — pokazati kulturno delo povezano z družbeno stvarnostjo, z razrednimi in nacionalnimi nasprotji — je bilo tudi mogoče, oddolžiti se krščanski liniji v tradiciji Slovenske prosvetne zveze, ne da bi ji obenem ideološko podlegal ali pa da bi sektaško tolkel po nji; krščanska je bila pretežna oblika tedanjega kulturnega ustvarjanja, krščanska je bila obenem ideologija hlapčevstva in ponižnosti, ki sta se ga Slovenec in Slovenka nažrla do sitega, tako da še danes prebavljata.

Proslava 75. obletnice SPZ je bila zame prva taka avtohtona prireditev, ki je znala s pogledom, obrnjenim v prihodnost (pesem Velikovih sester), konstruktivno obračunati s svojo preteklostjo. To pomeni: presegati jo s tem, da se obenem iz nje učiš.

dr. Mirko Messner

MI IN KULTURA — MI IN KULTURA — MI IN KULTURA — MI IN KULTURA —

Globasnica - soglasen sklep o namestitvi dvojezičnih krajevnih napisov

V petek 18. novembra je bil za občino Globasnico pomemben dan, saj so tega dne na občinski seji soglasno sklenili, da bodo v vseh krajih globaške občine – z izjemo naselja Slovenje – namestili dvojezične krajevne napise.

S to odločitvijo pa ne bo zadoščeno samo predpisu, ki to zahteva, temveč predvsem prebivalcem globaške občine. Slednja ima sedaj čisto vest, da je končno rešeno tudi to vprašanje.

Novi krajevni napisi bodo velika pridobitev za naše domače prebivalce in sploh za vse koroške Slovence in avstrijske demokrate, ki vidijo v tej akciji pozitiven korak naprej v prizadevanjih za dosego pravic, ki so nam zajamčene v 7. členu avstrijske državne pogodbe. Dvojezični napisi pa imajo za našo občino tudi praktičen pomen, saj bo z njimi ustvarjen normalen stik z zunanjim svetom in obratno, ki smo ga v zadnjih letih zelo pogrešali. Z označenimi vasmi in naselji ne bo več težko najti rešilnemu avtomobilu iz Celovca ponesrečenega Globašana, da ga spravi v bolnišnico in tudi tujci se ne bodo zgubljali po globaških vaseh iščoč to ali ono hišo ali zanimivost tistega kraja.

V zvezi s to lahko rešitvijo problema o dvojezičnih krajevnih napisih v Globasnici se avtomatično stavi želja vseh koroških demokratično mislečih ljudi, da temu primeru sledijo tudi druge koroške dvojezične občine, ki se kljub temu, da imajo zeleno luč, še vedno obotavljajo soočiti se s tem vprašanjem, ki niti ni težko, če se ga dejansko lotiš. Predlog za izpolnitev obveze – namestitve dvojezičnih krajevnih napisov, je stavila Enotna lista.

Med številnimi drugimi točkami dnevnega reda na seji je bil tudi pereči problem – turizem. Pristojni referent je v tej zvezi med drugim povedal, da v turizmu lansko leto niso imeli srečne roke, ker je število nočitev nazadovalo kar za 25 odstotkov.

Na sporedu je bila še cela vrsta drugih točk, ki so jih brez komplikacij rešili. Istega dne pa je bila tudi občinska seja v Žitari vasi, ki pa je bila, nasprotno zelo ujedljiva in vroča, tako da so odporniki ÖVP demonstrativno zapustili sejno sobo. O tej seji pa bomo poročali prihodnjič.

Čestitamo

Dr. dipl. inž. Franc Gröblacher iz Deščic je bil imenovan za ravnatelja urada kmetijske zbornice.

Številnim čestitkam se pridružujeta Zveza slovenskih organizacij in uredništvo Slovenskega vestnika.

V počastitev 29. novembra — Dneva republike SFRJ

se dne 29. novembra 1983 z začetkom ob 19.30 uri prireja proslava v Delavski zbornici v Celovcu, Bahnhofstr. 44. Na proslavi sodeluje KUD „Stanko Paunovič" iz Niša s svojim bogatim in raznovrstnim programom.

Vstopnice se dobijo pri Slovenski prosvetni zvezi v Celovcu, Gasometergasse 10 in pri Krščanski kulturni zvezi v Celovcu, Viktringer Ring 26 ter na dan proslave pri blagajni.

Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu in Združenje staršev na tej šoli

vabita na

DAN STARŠEV
in
OBČNI ZBOR ZDRUŽENJA STARŠEV

ki bo v soboto, dne 3. decembra 1983. Ob 8.00 uri se bo pričel občni zbor, po občnem zboru pa se bodo starši lahko med 10. in 11. uro pomenili skupno z razredniki o problemih razredov, nato pa še do 12.30 ure individualno s profesorji.
Dnevni red občnega zbora:

1. **Pozdrav in ugotovitev sklepčnosti**
2. **Poročilo predsednika in ravnatelja šole**
3. **Poročilo blagajnika in preglednikov računov**
4. **Debata in razrešnica starega odbora**
5. **Volitev novega odbora**
6. **Referat o aktualni problematiki sodobnega šolstva**
7. **Razno**

Predsednik Združenja staršev
dipl. trg. Janko Urank

Ravnatelj
dr. Reginald Vospernik

Loče nad Baškim jezerom

Ob skromni udeležbi je imelo SPD „Jepa-Baško jezero" dne 19. t. m. svoj redni občni zbor pri Pušniku v Ločah. Po pozdravnih besedah predsednika so se navzoči z enominutnim molkom spomnili, v tej poslovni dobi umrlih društvenikov, nato je sledilo tajniško poročilo. Iz njega je bila razvidna pestra kulturna dejavnost, med katere gre omeniti tudi skromne začetke sodelovanja s sodeželani našega kraja. (Morda bi bilo umestno ob kaki priliki celotno delovanje tudi nekoliko kritično presvetliti, vendar predpostavlja tako početje vsestransko odprtost, samokritične dovzetosti in visoko stopnjo življenjske zrelosti.) Iz blagajniškega poročila je bilo povzeti, da se denarni posli v redu vršijo, da se varčuje pri izdatkih; vse to je bilo potrjeno tudi s strani preglednikov, kar sta na podlagi tega predlagala razrešnico staremu odboru. Volitev novega odbora je bila v bistvu samo potrditev starega z majhnimi spremembami. Predsednik je ostal Franc Černut, tajnik Joško Wrolich, blagajnik Mirko Singer; ostali odborniki: Kargl Folti, Rudolf Karl, Trießnig Šimej, Taupe Neček, Urschitz Tonček in Franc, Ressmann Martin in kot vodje skupin: Erika Wrolich, Irena Černut ter Anica Ressmann. Mesto podpredsednika je ostalo prehodno odprto.

V zaključnih besedah se je nato predsednik zahvalil za zaupanje, pozval odbornike in društvenike k čim tesnejšemu sodelovanju v času, ko koroški Slovenci zaupamo lahko le v lastno moč, ko tudi na šolskem področju grozijo spremembe, ki znajo prizadeti elementarno podlago našega življa. Da si tudi v naših vrstah nismo povsem enotni je žalostno dejstvo nad katerim, da ni bil in da ne bo nikoli srečen; je bila njegova ugotovitev glede na dvotirnost na kulturno-prosvetnem področju. Za obe kulturni centrali sta spregovorila še Joško Hudl in Erika Wrolich.

Po občnem zboru je bila filmska predstava „To so gadje", ki je s prikazom vsakdanjega življenja mladih ljudi in njihove okolice ter z značilno ljubljansko govorico izzvalo dosti smeha med gledalci.

F. Č.

Bilčovs

V zvezi s poročilom o literarnem večeru v Bilčovsu (SV 4. 11. 1983) ter o njem izneseni kritiki nad zadržanjem odbornika SPD „Bilka", Herberta Seherja, sporoča odbor SPD „Bilka" sledeče pojasnilo:

Celotno prpiravo in izvedbo literarnega branja je prevzel odbornik Herbert Seher, in to v dogovoru z društvenim odborom. Da je prireditelj tega večera SPD „Bilka", je prišlo do izraza tako v časopisih, letakih kot tudi v posebnem prispevku v slovenski oddaji ORF-a (za kar je odgovarjal prej omenjeni odbornik). Zato zastopamo mnenje, da ni treba dvomiti o lojalnosti odbornika Seherja.

SPD „Bilka" — Odbor

Ob 90-letnici rojstva Prežihovega Voranca

PUNT

Koncert in recitativ Koroškega partizanskega pevskega zbora

- v soboto 26. novembra 1983 ob 19.30 uri v hotelu Obir v Železni Kapli
  Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Zarja" v Železni Kapli
- v soboto 3. decembra 1983 ob 19.30 uri v dvorani Schwarzl v Pliberku

  Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Edinost" v Pliberku

Boj proti onesnaženju okolja

Na povabilo dr. Maria Ferrari-Brunnenfelda, državnega sekretarja v ministrstvu za zdravstvo in varstvo okolja, je v sredo 16. novembra zasedal forum društev, ki je tesno povezan s problemi varstva okolja. Poleg številnih zastopnikov teh društev je bil navzoč tudi koroški referent za varstvo okolja dež. svetnik Max Rauscher. Iz vrst koroških zastopnikov so bile stavljene številne zahteve in izražene želje, kaj vse je treba storiti, da se zboljša situacija glede grehov, ki se delajo na račun vedno bolj akutnega onesnaženja okolja. Dr. Ferrari Brunnenfeld je ob tej priložnosti med drugim obljubil, da bo vse želje in zahteve posredoval pristojnemu ministrstvu. Naglasil je tudi, da je danes v Avstriji najbolj pereče vprašanje — umiranje gozdov in odpadki.

Na Koroškem, na primer, pa smo najbolj soočeni s problemom, kako ohraniti čiste vode in zrak. V zvezi s tem so bili omenjeni najbolj žgoči primeri, ki so potrebni posebne pozornosti — Podklošter, Labotska dolina ter reki Bela in Glina. Za odpravo teh problemov je potrebno mnogo denarja. Za sanacijo koroških voda, tako Ferrari Brunnenfeld, bo v prihodnjem letu na razpolago šest milijard šilingov.

Poseben problem pa je Podklošter, ki je znan kot velik onesnaževalec zraka. Potrebna bi bila naprava (filter), ki odstranjuje žveplo iz zraka. Stroški te naprave bi znašali 60 do 70 milijonov šilingov. Vprašanje je sedaj koliko bodo lahko od te potice, ki je na razpolago za Koroško, odrezali za Podklošter. Potreba po sanaciji zraka na tem območju pa je v nebo vpijoča.

Na tem kontaktnem pogovoru je bilo zastopano tudi Slovensko planinsko društvo Celovec. Kakor znano imajo planinska društva oziroma njihove planinske postojanke velike probleme z odpadki, ki jih nikoli ne zmanjka po kočah. Tu se je v imenu koroških planinskih društev prizadeval dr. Dellisch, da bi tudi planinska društva bila upoštevana pri delitvi denarja iz fonda za varstvo okolja.

Tihi junaki

Koroški Rdeči križ ima 2300 prostovoljcev in 82 poklicno nameščenih, ki skrbijo za to, da se nudi pomoč, kjer je potrebna. Tu gre za karitativno organizacijo, o kateri žal premalo vemo, kaj vse dela in ustvarja v vsesplošni blagor ljudi, ki so potrebni pomoči.

Iz bilance minulega leta koroškega Rdečega križa (1982) lahko šele ugotovimo, kaj vse ustvarjajo ti prostovoljni tihi junaki: 600.000 ur prostovoljnega dela v okviru organizacije RK. Z vozili Rdečega križa je bilo prevoženih nad tri milijone kilometrov, to je približno 71-krat okoli sveta. 62.000-im Koroščem je RK nudil hitro pomoč pri nesrečah ali boleznih itd. Če ne bi bilo te karitativne organizacije, bi dežela imela za 20 milijonov šilingov večjo obremenitev, toliko namreč prištedijo prostovoljci RK deželni upravi.

Na zadnjem občnem zboru koroškega Rdečega križa se je govorilo tudi o tem, da načrtujejo v vseh krajih ustanovitev majhnih delovnih skupin Rdečega križa, ki sicer ne bodo imele vlogo prevoza ranjencev in bolnikov, temveč bodo na razpolago prebivalstvu v obliki socialne službe.

Naj še zapišemo, da je majska nabiralna akcija Rdečega križa nabrala 3,8 milijona šilingov, kar tudi potrjuje dejstvo, da se prebivalstvo zaveda poslanstva Rdečega križa kot pomembne karitativne organizacije.

PRIREDITVE

BILČOVS
Igra
MALI STRAH BAV-BAV
v nedeljo 27. nov. 1983, ob 20. uri pri Miklavžu v Bilčovsu.
Gostuje: Oder Mladje
Prireditelj: SPD „Bilka" v Bilčovsu

PLIBERK
KONCERT
v soboto 26. novembra 1983 ob 20. uri v dvorani gostilne Schwarzl v Pliberku.
Sodelujejo: Dekliški zbor iz Sel, Suški oktet in MoPZ „Kralj Matjaž"
Prireditelj: MoPZ „Kralj Matjaž" v Libučah

VERONIKA DESENIŠKA

- v petek 25. nov. 1983, ob 19.30 uri v Marjanišču. Prireditelj: SKD v Celovcu. Gostuje igralska skupina SPD „Zarja" iz Železne Kaple.
- v nedeljo 27. nov. 1983, ob 19.30 uri v farni dvorani v Šentjakobu.
  Prireditelj: SPD „Rož" v Šentjakobu

V restavraciji glavnega kolodvora v Celovcu si lahko ogledate

RAZSTAVO SLIK

Angelike Weiss in Ožbalta Hafnerja. Razstava bo še odprta do 31. novembra 1983, med 6. in 22. uro.

Slovensko prosvetno društvo „Zarja" v Železni Kapli vabi na

KONCERT

Koroškega partizanskega pevskega zbora
v soboto 26. nov. 1983, ob 19.30 uri v hotelu Obir. Koncert bo posvečen 90-letnici rojstva Prežihovega Voranca.

KOTMARA VAS
Mladinski film
SREČA NA VRVICI
v nedeljo 27. nov. 1983 ob 15. uri v stari ljudski šoli v Kotmari vasi.
Prireditelj: SPD „Gorjanci" v Kotmari vasi.

SAMORASTNIKI

v Mestnem gledališču v Celovcu v četrtek 8. dec. 1983, ob 14.30 uri.

Gostuje igralska skupina KUD „Prežihov Voranc" z Raven na Koroškem.

Prireditelj: Krščanska kulturna zveza v Celovcu.

MIKLAVŽEVANJI

- v soboto 3. dec. 1983 ob 19. uri v gostilni Srienc.
  Prireditelj: Alpski klub „Obir"
- v nedeljo 4. dec. ob 14. uri v farni dvorani v Selah. Prireditelj: KPD „Planina" v Selah.

SREČANJE Z VORANCEM

- v soboto 26. nov. 1983, ob 20. uri v kulturnem domu v Dobrli vasi.
  Prireditelj: KKZ
- v nedeljo 27. nov. 1983, ob 14.30 uri v farni dvorani v Šmarjeti.
  Prireditelj: Katoliška prosveta v Šmarjeti in KKZ

  Predvaja: Jože Zupan iz Maribora

OBIRSKO
TEČAJ ZA ROČNO DELO
(adventni venec, božični in drugi namizni okraski)
Kraj: gostilna Kovač na Obirskem
Čas: sobota 26. nov. 1983, ob 17. uri
Tečaj vodi strokovna učiteljica Danica Karničar

MIKLAVMŽEVANJE
Kraj: gostilna Kovač na Obirskem
Čas: nedelja 4. dec. 1983 ob 10.30 uri (po maši)
Šolarji, mladinci in odrasli prav prisrčno vabljeni.
Prijave za zavojčke (40 šil.) do konca novembra sprejema Marta Polanšek.
Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Obir" na Obirskem

PRIDIGE JANEZA SVETOKRIŠKEGA

- v petek 25. nov. 1983, ob 20. uri pri Šoštarju v Globasnici. Prireditelj: SKD v Globasnici in KKZ
- v nedeljo 27. nov. 1983, ob 9. uri (po maši) v farni cerkvi v Slovenjem Plajberku. Prireditelja: Kat. prosveta v Slovenjem Plajberku in KKZ. Predvaja: Jože Zupan iz Maribora

PLIBERK
OBČNI ZBOR
Slovenskega prosvetnega društva „Edinost" v Pliberku
Kraj: kletni prostori Posojilnice Pliberk
Čas: ponedeljek 28. novembra 1983 ob 19.30 uri

ŠMIHEL
JUBILEJNI KONCERT
MePZ „Gorotan"
v nedeljo 27. nov. 1983, ob 14.30 uri v farni dvorani v Šmihelu.
Prireditelj: KPD Šmihel in Gorotan

ŠENTILJ
Igra
„MALI STRAH BAV-BAV"
v nedeljo 27. nov. 1983 ob 11.30 uri (po maši) v dvorani pod cerkvijo.
Prireditelj: Katoliška prosveta
Gostuje: Oder Mladje

IZLET NA GRAČENICO
(po izredno zanimivi novi poti)
v nedeljo 27. novembra 1983
Zbirališče in odhod: Šentjakob v R. (na trgu) ob 7. uri zjutraj.
Prireditelj: Slovensko planinsko društvo Celovec.

Pozdravi in čestitke ob jubileju SPZ

Slovenska prosvetna zveza je ob 75-letnem jubileju prejela številne čestitke v obliki pisem oz. telegramov. Nekatere od njih objavljamo v celoti oz. skrajšani obliki:

Ich möchte aber die Gelegenheit wahrnehmen, um auf die großen kulturellen Leistungen, die der Slowenische Kulturverband hier im Lande erbracht und damit sehr wesentlich die heimische Kulturszene bereichert hat, hinzuweisen.

Leopold Wagner
koroški deželni glavar

●

Ob 75-letnici obstoja in delovanja koroške slovenske centralne kulturne organizacije iskreno čestitam in želim še mnogo uspehov pri pomembnem narodnem poslanstvu.

Andrej Marinc
predsednik CK ZK Slovenije

●

Liebe Freunde, wieviel Kraft und Mut muß ein slowenischer Kulturverband bei sich vereint haben, daß er unter den oft widrigen und noch öfter schauerlichen kärntner Umständen sein 75-jähriges Jubiläum feiern kann. Ich gratuliere euch vom ganzen Herzen!

Peter Turrini
pisatelj

●

Ob vašem jubilejnem praznovanju prejmite iskrene čestitke. Obenem pa želimo vam v nadaljnjem delu veliko uspehov.

Slovenski klub
Kanalska dolina

●

Ob 75-letnici Slovenske prosvetne zveze vam iskreno čestitamo in vam pri vašem nadaljnjem delu želimo še veliko uspehov.

Kulturna skupnost
Jesenice

Glasbena kultura je tudi na slavnostni prireditvi ob 75-letnici Slovenske prosvetne zveze bila sestavni del sporeda. **Andreja Močilnik** je zaigrala skladbo R. Schumanna, Reinhart Sellner je s svojo kritično pesmijo opozoril na deželo posebne vrste, pevci SPD „Zarja" so zapeli Florjanovo pesem, sestri **Eda** in **Silvija Velik** pa sta z eno izmed svojih pesmi na humorističen način opozorile na enakopravnost žensk.

Ob nedeljski proslavi SPZ

V meni se je nabralo ... če bom kdaj res postal mučenik, bom moral mločati, ko grob. Vse je bilo namreč že neštetokrat povedano. Pa vendar se danes ne počutim kot mučenik. Zavedam se, da živim v družbi privilegirancev „zahodnega sveta", ki so si znali pridobiti največji in najlepši kos svetovnega kruha, medtem ko drugod na tem svetu umirajo od gladu množice otrok in hirajo ljudstva brez bodočnosti. Spričo tega dejstva me je vselej malce sram, ko prebiram in poslušam neprestano jadikovanje naših časopisov, organizacij, funkcionarjev. Vem, da marsikaj ni iz trte zvito. In ni mi za to, da bi zatajili, kar nas boli. Ne bomo se izognili niti trpljenju niti smrti. Vendar jaz ljubim življenje. Zgrozim se ob misli na ljudi, ki nimajo ne kruha in ne sonca in tako vzljubijo smrt, ki jih odreši. Pa je vendar resnica tudi ta, da zato nič manj ne uživam svojega kruha in sonca. Seveda — v naših krajih nam ne primanjkuje kruha, prej sonca. Sredi izobilja strmoglavijo mladoletniki v samomor, se razrašča strah in nezaupanje. Če srečam človeka, ki se je predal obupu in ki ga preganja strah, se spomnim na svoje trenutke obupa in strahu, ki jih moram prav tako prestati. Nikakor pa mi ne bi prišlo na misel, da bi tega človeka še bolj gnal v obup, da bi ga še bolj plašil. Dobro mi de, če mu dam lahko nekaj upanja, če mu odščenem vsaj košček strahu.

Človekova kultura je predvsem kultura srca in ne toliko stvar mesa ali razuma. Tu najdem tisto moč, ki pomaga, da ne ugasne neka dobra zvezda v meni v času, ko mi slaba prede. Taka kultura pa ni neko idilično rajsko zvonenje, oddaljeno od naše življenjske resničnosti. Lesket božičnih zvončkov me prej spominja na vsiljivi, prodajalniški živžav. Tu ni tolažbe. Zato pravim, da „prava" kultura ne taji trpljenja in smrti; da ne prikriva, temveč odkriva, razkriva. Obtožba krivice in boj za enakopravnost je izraz življenja, dokaz našega stremljenja po soncu, tu kljubovalno bije ljubeče človeško srce. Duševna osnova take kulture je stremljenje po svobodi, po svetlobi, odpor proti nesvobodi, proti mračnim sencam. Kako me je pred leti prevzela neka pripoved M. Gorkega: Popotnik najde ob cesti izgladovano in izmučeno ženo, ki je pravkar rodila otroka in ki ji — krutim okoliščinam navkljub — od velike sreče žarijo oči, ko vzame otroka v naročje.

Povsem druga stvar kot tak obračun s trpljenjem v imenu življenja pa je, če se nekdo tako zelo privadi na mrak in hlad, da ju začne odobravati. Da se v vsem tem udobno nastani, da se ga celo z neko ljubeznijo oprime: življenjska sila ljubezni hodi smrti v tlako. Tak človek pa v resnici hoče biti zatiran, mučeništvo mu ugaja, in nikdor nima pravice, da bi mu odrekel najmanjšo trohico „večnega" trpljenja. Bolje je, da ga ozmerjajo, da ga pohodijo, da lahko v blatu vzljubi samega sebe. O Florjan Lipuš, dobro si nam povedal, to je matildin klic!

Prepričan sem, da občuti velika večina koroških Slovencev ravno tako kakor jaz. Naša šegava ljudska govorica mi je zgovoren dokaz za to. Ne bom pa trdil, da vsi tako občutimo. Ob nedeljski prireditvi SPZ me je spreletela tista senca in skoraj bi zavpil v obrambo življenja. Pa ni bilo potrebno. Občinstvo je ostalo ravnodušno, hvaležno pa je ploskalo predvsem Milki Hartmanovi in prisrčnemu dekliču z Zilje. Razumel sem, zakaj. Ne bodo nas premagale sive teorije in puste dogme. Priznali bomo samega sebe.

franci serajnik

Bravo SPZ!

Gledam, poslušam in strmim — z mano pa vsa okolica v celovški dvorani. V mislih imam nedeljsko prireditev SPZ ob njeni 75. obletnici. Zares, ta nivo, ta v marsičem edinstveni scenarij, to kronološko nizanje govorjene ali pete besede, prepletene z instrumentalnim okvirom — vse to je bilo zares vredno visokega jubileja. Nič dolgih govoranc, nič svetohlinskega klanjanja pred odličnjaki, nič strogemu ceremonielu predpisane garderobe, marveč prikaz našega človeka, kot v resnici je. (Samo hlapci cvilijo — se klanjajo; naš človek je odvrgel okove sužnosti.). Kot laiku mi je težko deliti ocene — enostavno ne zmorem. Mar naj prehvalim konferansje-ja Wakounig-a s pomagači, bralca Schlapper-ja, Messner-ja; mar naj se poklonim v prvi vrsti Milki Hartman-ovi, naj čestitam sestrama Velik; naj povzdignem nad oblake pevce z Radiš, Železne Kaple, iz Šentjakoba; naj podarim nagrado Robin-ovi Hanci za srčkano povest v Ziljščini; ja kako naj pohvalim popskupino „Zmeda" iz Šentvida ali instrumentalno-pevsko skupino „Drava" iz Žvabeka; mar naj v solidarnostni vnemi objamem Reinhart-a Sellner-ja z Dunaja — ne nič! Čisto nič! Nič rož, nič pohval, nič nagrad ... Zgodovina nam ni bila z rožami posuta; mesto pohvale je tolkel biričev bič po upognjenih hrbtih naših prednikov, pobijal naše ljudi po taboriščih smrti in za nagrado smo, in še danes sprejemamo drobtinice, ki padajo s gosposke mize v obliki kakega lepo zvenečega naziva in podobno.

V tem vidim veličino naše kulture, ki se ne zrcali le v množičnosti nastopajočih, v zvenečih frazah, v brezmejnem hvalisanju temveč v prikazu zgodovinskih dejstev kakršna so dejansko bila pa čeravno nekaterim včasih niso po volji.

Franc Černut

ŠTEFKA VAVTI

Problemi in možnosti rešitve

gospodarskega položaja v obrobnih predelih

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Približno 50 delavcev je starih okoli 50 let, to se pravi, da nimajo več možnosti, da bi dobili zaposlitev drugje, zlasti v trenutnih gospodarskih razmerah. Če sindikat ne bo poskrbel za to, da bomo v primeru odpustitve dobili odpravnino, potem nimamo bodočnosti, potem res ne vem, kako bo šlo naprej.

Vprašanje: Imate poleg zaposlitve v pivovarni še manjšo kmečko posest; ali si morete predstavljati, da bi z dohodki iz kmetovanja preživljali družino?

Odgovor: Če bi z dohodki iz kmetovanja mogel živeti in preživljati družino, bi nehal delati. Približno četrtina delavcev v pivovarni ima poleg tega dela še manjšo posest, a se s to ne moremo preživljati. Nasprotno, velik del denarja, ki si ga prislužim na delovnem mestu, porabim za nabavo strojev. Država torej dvojno profitira od nas, ki delamo v podjetju in imamo poleg tega še posest: plačujemo dvojen davek, potem pa gre še velik del plače v stroje, se pravi, da skrbimo še za druga delovna mesta. In če nam gre enkrat slabo, se nihče ne briga za nas, za naša delovna mesta. Podjetnikom gre samo za dobiček, kako se preživlja delavec, pa jih nič ne briga.

V prejšnjem nadaljevanju smo pisali o naraščanju števila nihačev. Napovedali smo tudi razpredelnico zaposlenih mladostnikov in delež nihačev v občini Pliberk, ki pa je bila pomotoma izpuščena, zato jo na tem mestu objavljamo.

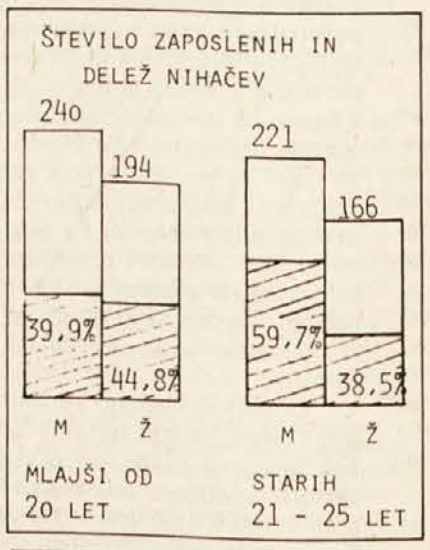

Vprašanje: Vidite kaj možnosti, da bi lahko soodločali v podjetju?

Odgovor: Delavci pri nas nimajo možnosti soodločanja. Plače so sicer dobre, saj sem zadovoljen, ampak da bi delavec soodločal, katero podjetje naj se zapre, kako naj se ukrepa — ne, te možnosti delavec nima.

Vprašanje: Kakšne možnosti vidite, da bi si ohranili delovno mesto? Kako bi bilo treba ukrepati?

Odgovor: Kar se tiče proizvodnje — izdelujemo dosti, in bi še več, če bi nam pustili, tudi s starimi stroji, ki jih imamo. Veste, saj smo vedno dobili le stare stroje; stroje, ki jih v podjetju na Štajerskem zaradi zastarelosti niso več potrebovali, te smo dobili mi. Kljub temu smo v redu delali. Kljub starim strojem in kljub dejstvu, da v zadnjih desetih letih ni bilo zaposlenih več delavcev in smo že vsi bolj v letih, je naše podjetje delalo rentabilno. Delali smo vedno več — zdaj pa to. Če bi nam vsaj pustili trg, npr. Celovec. Treba bi bilo uvesti deželni davek na pivo, da ne bi Štajerci uvažali svoje pivo k nam na Koroško in nam s tem jemali kupce za naš domači izdelek.

Vprašanje: Kako ocenjujete splošni gospodarski položaj v občini Pliberk?

Odgovor: Kritično. Razvija se bolj slabo, večina podjetij ima že težave in prišlo bo še hujše. Mislim na otroke — kje bodo dobili delovna mesta, ko povsod izgleda tako slabo. Nam gre tako trdo za kruh, „višji" pa imajo več dohodkov, ne da bi morali zato tudi več delati. Politiki toliko zaslužijo, potem pa so zaposlene še njihove žene. Mladina pa ne najde delovnih mest. Podoben je položaj pri starejših, ki bi lahko že šli v pokoj, pa se tako držijo delovnih mest in nočejo uvideti, da bi delovna mesta morali prepustiti mladini. Kaj bo z mladino, če ne bo dobila primerne zaposlitve?

V zadnjem času se avstrijski mediji vsebolj bavijo s problemi, ki jih ima danes mladina. V ospredju razprav vedno spet stoji mladinska brezposelnost. Število brezposelnih mladincev v Avstriji znaša — tako strokovnjaki — že približno 50.000 oseb. Sicer so uradne številke še nekoliko nižje, vendar je toliko prikrite brezposelnosti, da bo število kar precej realistično.

Brezposelnost pa seveda ni edini problem, ki ga ima danes mladina, še posebno v obrobnih območjih. Veliko mladincev ne najde primernega učnega mesta; v skrajnem primeru morajo pač vzeti mesto, ki je ravno prosto — ne glede na sposobnost in interese. Prisiljeni so izbrati si poklic po kriteriju ponudbe. Ker težko najdejo delovno mesto v domačem kraju, so prisiljeni nihati ali se odseliti.

(Se nadaljuje)

Domače jedi na domači mizi

Še veste, kaj je usukan močnik in kaj poštengana kaša? Mnogi dobri domači recepti so po krivici zatonili v pozabo. Čas je, da se jih znova spomnimo in da se poskusimo v pripravljanju jedi, ki so teknile našim staršem in starim staršem. Priprava takih jedi ni zapletena, sestavine niso drage. Imate morda tudi vi doma kak recept, po katerem še vedno kuhate domačo hrano? Pošljite nam ga, objavili ga bomo, da si z njim obogatijo kuharsko znanje in jedilnik še drugi ljudje.

Pod recept se podpišite s celim imenom in naslovom, zraven pa pripišite, ali želite, da je ime objavljeno ali ne. Receptov brez imena in naslova ne bomo mogli upoštevati.

Poštengana kaša

Potrebujemo: 500 g prosene kaše, 100 g prekajene, mesnate slanine, 1 čebulo, liter soljene vode.

V soljeni vodi skuhamo kašo, da postane gosta in se zmehča. Preložimo jo v lončeno skledo. Z mastno žlico jo oblikujemo v kupček, v kupček napravimo vdolbine. V ponvi segrejemo malo maščobe, na kateri popečemo drobno narezano slanino, da se scvre. Na maščobi prepražimo drobno sesekljano čebulo. Maščobo, slanino in čebulo prelijemo čez kašo.

Usukani močnik

Potrebujemo: 300 g bele moke, 3 jajca, liter soljene vode, 100 g ocvirkov.

Moko presejemo v skledo, dodamo jajca in premešamo z vilicami, da nastanejo drobni svaljki. Z rokami naredimo iz svaljkov usukance, med dlanmi jih sukamo toliko časa, da niso več moknati. Usukance stresemo v soljeno, vrelo vodo. Kuhamo jih toliko časa, da priplavajo na vrh. Poberemo jih iz vode, odcedimo jih in zabelimo z ocvirki.

Krompirjevi štruklji

Potrebujemo: 750 g krompirja, 300 g moke, 2 jajci, 2 žlici kisle smetane, sol.

Krompir skuhamo in olupimo. Pretlačimo ga in mu dodamo moko, sol, smetano in jajca. Dobro pregnetemo, da dobimo gladko testo. Testo razvaljamo na pomokanem prtiču za mezinec na debelo, v pravokotno obliko. Na testo namažemo nadev. Testo zvijemo v štrukelj. Mokro krpo potresemo z drobtinami, vanjo zavijemo štrukelj. Prtič nato povežemo s sukancem. Štrukelj kuhamo v osoljeni vodi dobre pol ure.

Krompirjeve štruklje polnimo z naslednjimi nadevi: zmečkan krompir s popraženo čebulo in drobno narezanim drobnjakom; ali: ocvirki z drobtinami; ali: smetana z rožičevo moko.

Rožičev nadev: v četrt litra sladke smetane zamešamo 150 g sladkorja in 250 g rožičeve moke, odišavimo pa z vaniljinim sladkorjem.

Kuhane štruklje razrežemo, zabelimo jih z raztopljenim maslom in prepraženimi drobtinami.

Fižolova čežana

Potrebujemo: 500 g suhega fižola, 4 kisla jabolka, 40 g maščobe, žlico drobno sesekljane čebule, 40 g prekajene slanine, sol, lovorov list.

Fižol namočimo čez noč, da se napne. Nato ga skuhamo v osoljeni vodi do mehkega. Ko je že skoraj mehak, dodamo olupljena in na krhlje narezana jabolka. Pripravimo prežganje: slanino narežemo na majhne kocke, scvremo jo na maščobi. Nato dodamo, da postekleni. Potresemo z malo moke, premešamo in damo k fižolu. Premešamo in prevremo, v jed damo tudi lovorov list.

Por s klobaso

Potrebujemo: 1 kg pora, 60 g prekajene, mesnate slanine, 50 g masti, žlico moke, 1 kranjsko klobaso, sol, poper in baziliko.

Por očistimo in oplaknemo pod vodo. Uporabimo samo svetle dele stebel. Narežemo jih na 2 cm dolge kose. Narezani por zložimo v lonec. V kozici segrejemo maščobo, na kateri scvremo drobno narezano slanino. Dodamo sesekljano čebulo, premešamo, prepražimo in dodamo moko, spet premešamo, nato pa zalijemo z mesno juho (lahko tudi iz kocke). Omako prelijemo čez por v nepregorni posodi, juhe naj bo toliko, da je por ravno pokrit. Solimo, popramo in potresemo z baziliko, dodamo na koščke narezano klobaso in kuhamo v pokriti posodi na majhnem plamenu, da se por zmehča in klobasa skuha.

„Opeklina" mesa

Zamrzovanje ima danes velik pomen v mednarodni trgovini, ko promet z mesom narašča, in veliko je gospodinjstev, ki ima zamrzovalnike, kjer skladiščijo meso.

Danes zamrzujemo vse vrste mesa, zlasti pa goveje in svinjsko meso. Zamrznjeno meso lahko hranimo več mesecev, vendar je tako meso izpostavljeno raznim spremembam, ki jih želimo obravnavati.

Najpogosteje zamrznjeno meso spremeni barvo, vonj, okus, čvrstost, odpusti sok ter se mu zmanjša kalo. Vse te spremembe povzroči mikrobiološko, encimsko, kemično in fizikalno kemično delovanje pred, po in v času uskladiščenja z zamrzovanjem.

Meso zamrzujemo najpogosteje pri temperaturi −25° C do −45° C. Meso, ki je bilo zamrznjeno pri teh temperaturah se ne sme skladiščiti pri temperaturi −18° C, prav tako ne sme biti v času skladiščena temperaturnih sprememb, ker lahko nastopi neke vrste kristalizacija, ki je podobna tisti, ki nastane pri postopku počasnega zamrzovanja mesa.

Zamrzovanje je neke vrste konzerviranje, ker zaustavi biološke in biokemične reakcije. Meso mora biti pred zamrzovanjem čisto, ne sme biti okuženo z bakterijami, ker bi v nasprotnem primeru po odmrznjenju prišlo do hitrega kvarjenja mesa.

Najpogostejša sprememba mesa, ki nastane v času skladiščenja je izsušenje. Vzrok temu je razlika v pritisku par. Prav posebej se izsušuje nezaščitena površina mesa. Pri izsušenju pride do zmanjšanja teže mesa pa tudi do sprememb beljakovin. Posledica tega so spremembe v sestavi mesa, okusu, barvi ter hranljivi vrednosti. Ta pojav nekateri imenujejo tudi opeklina mesa zaradi zamrzovanja. Meso postane suho. Poleg sprememb beljakovin, nastajajo tudi oksidacijske spremembe masti v mesnem tkivu pod površino.

Najbolj zaznavne so spremembe mesa v barvi. Rdeča barva govejega mesa preide v svetlorjavo ali celo sivorjavo.

Svetloba prav tako povzroča oz. pospešuje oksidacijo in zato tkiva s pigmentom, kot goveje meso, ni na svetlem, kar običajno ni, in se tudi ne izsuši, pride le postopoma do površinske oksidacije. Čim višje so temperature skladišča, hitreje so opazne spremembe.

Po 2 mesecih pride do sprememb barve, če je temperatura skladišča −2° C do −3° C, pri temperaturi skladišča −9° C pa pride do sprememb šele po 3 mesecih. Pri nižjih temperaturah skladišč nastopijo spremembe mesa še počasneje. Če je meso zavito v material, ki ne propušča vlage, pride do spremembe barve le počasi. V času dolgega skladiščenja maščobno tkivo počasi hidrolizira, tvori proste maščobne kisline. Lahko pride tudi do oksidacije in žarkosti. Do razvoja teh procesov pride pri govejem mesu pri odličnih pogojih skladiščenja šele po 15 mesecih. Seveda pa vpliva na hitrost nastanka teh sprememb tudi temperatura skladišča, pakiranje, predvsem pa prehrana govedi, ki so jih uporabili za zakol ter rasa.

Meso je lahko zamrznjeno do 2 leti kljub temu, da je že zelo izsušeno ima tako meso kuhano še vedno karakterističen vonj za kuhano goveje meso, okus pa je spremenjen. Tako spremenjeno meso se po kuhanju tudi po barvi razlikuje od nespremenjenega mesa, zaradi sprememb beljakovin.

Kljub vsem prednostim, ki jih ima zamrznjeno meso zaradi sladiščenja večjih količin mesa, je meso, ki je dolgo zamrznjeno in skladiščeno slabše kakovosti zaradi sprememb beljakovin, maščob in pigmenta mesa.

Na delovnem mestu tajnice

Če imamo nad seboj kar dva šefa, je potrebno veliko potrpežljivosti, taktnosti in spretnosti, da se izognemo težavam.

„Kolikokrat sem vam že rekel, da imajo moji dopisi prednost?!" namrščeno pravi šef, ko stopi za tajničino mizo in zagleda v pisalnem stroju pismo svojega sodelavca. „Vem, vem, toda tovariš N. je posebej poudaril, da je pismo zelo nujno ..." Tako se izgovarja iz dneva v dan. Oba šefa jo hočeta zase.

Včasih je hudo naporno, če tajnica pripada dvema ali več šefom. Če se poleg vsega med njima bije boj za premoč, je tajničina vloga zelo pomembna.

In zdaj najboljši nasvet, kar jih je. Bodite nepristranski, kolikor je le mogoče! Nikar ne posredujte! Naj se sporečeta med seboj, vas se to ne tiče!

In če se ob kavici eden pritoži čez drugega, če najde na njem kup pomanjkljivosti in človeških napak? Pozor – ta nasvet ne velja samo za nadrejene! Obrekljivost ni lepa čednost. Če je le mogoče, pripombe preslišite! Nikakor ne pristavljajte zraven še svojega lončka. To je lastnost, s katero bi se morala ponašati vsaka dobra tajnica. Če se obrekljive pripombe vlečejo kot jara kača, recite samo: „Prosim, ne govorite tega pred menoj. Tovariš N. je moj sodelavec, tudi z njim bi rada ostala v dobrih stikih!"

In če je eden od šefov simpatičen, privlačen, pravičen, če vedno najde prijazno besedo, medtem ko se drugi s takimi potezami ne more ponašati? Še vedno velja: Nikar se ne nagnite v eno smer! Nikar si ne obetajte od tega osebnih koristi, kajti enostranska naklonjenost v službi nikoli ne prinese nič dobrega. Vsi šefi namreč cenijo zvestobo in poštenost. Vsi cenijo, če si tajnica prizadeva za prijetno vzdušje in dobre odnose med zaposlenimi.

Predvsem mora tajnica uporabiti vso svojo spretnost takrat, ko se pokaže, da ji dajejo šefi različna navodila. Eden je prepričan, da je njeno delo predvsem sprejemanje strank, drugi trdi, da je tam predvsem zaradi njega. Vsak po svoje ji narekujeta, česa naj se najprej loti. Tajničini stavki, ki se začenjajo z „Da ,toda ..." so pogosto neprimerni, saj samo povečujejo napetost, ki visi v zraku. Če se znajdete v takem položaju, ne poskušajte ugoditi naenkrat obema, temveč rajši predložite, da bi se vsi trije skupaj pogovorili o naravi vašega dela. Prilagajanje vas utegne sicer stati dobro zalogo živcev in še najbolj verjetno je, da ne bo zadovoljen ne eden ne drugi šef. V pogovoru jasno povejte svoje mnenje, bodite nepristranski in pošteni do obeh ter prosite za natančnejša in enotnejša navodila o tem, kaj in kako delati. Tega vam ne bo zameril nihče! Pa še nekaj – kot vseh kočljivih stvari se tudi te lotite z veliko taktnostjo.

Kisanje zelja

Ali zna še kdo zelje pravilno kisati? Načeloma je kisanje sila preprosto: potrebujemo primerno mesto v hiši (hladno, zračno), velik škaf z ustreznim pokrovom in uteži (manj priporočljive so posode iz kovine, plastike ali kamenite). Zelnate glave naj bodo sveže z njive, lepo zrele, polne in trde. Porjavelo, ali bolno listje odstranimo, glavo prerežemo po sredini, izrežemo štor in že začnemo rezati na roko z ostrim nožem ali s strgalom, na vsak način čim bolj na tenko, vsako približno 10 cm debelo plast polosolimo – 30 g na kg zelja – potresemo s kumino, poprom v zrnju (malo) in nekaj brinjevih jagod. Nekateri dodajo še hren v kockah.

Vse dobro poteptamo. Po vsakem daljšem premoru, predvsem čez noč, pokrijemo in čimbolj otežimo, teptamo zelje. Kdor si želi pozimi celo listje za sarmo, lahko položi manjšo celo glavo v zrezano zelje. Če skrbimo še posebej za čistočo ter potrpimo vsaj tri tedne, smo lahko ponosni na lastno „proizvodnjo" kislega zelja.

So pozimi zares vsi otroci prehlajeni?

Zima je včasih neprijazna: dnevi so megleni, mrzli, pogosto tudi vetrovni in mokri. Starši neradi vidijo, da hodi otrok v takšnem vremenu iz stanovanja. Prepričani so, da se bo zunaj prehladil. V želji, da bi ostal zdrav, ga zadržujejo med štirimi stenami, otrok pa kljub temu zboli. Premalo je utrjen, zato mu škoduje vsaka sapica. Če želimo, da bo otrok trdnega zdravja, hodimo z njim redno in ob vsakem vremenu na zrak. Poskrbimo pa seveda za to, da je otrok primerno obut in oblečen.

Vreme, ki se zdi odraslim neprijetno ali zoprno, je otrokom zelo pri srcu: radi skačejo po lužah, radi brodijo po snežni brozgi, kepajo se, drsajo po zamrzlih lužah in še opazijo ne, kdaj jih zazebe v noge in lica. Staršem se zdi, da v mrzlem in slabem vremenu otroka sploh ni pametno pustiti iz hiše, ker se bojijo, da se bo prehladil. Pametnejše pa je, da otroka, primerno oblečenega in obutega, vendarle pošljejo na zrak.

Pravočasno naj ga potem spet pokličejo z dvorišča, ne smejo namreč računati s tem, da bo otrok sam vedel, kdaj je čas, da se pride ogret v stanovanje.

Če vidijo, da otroka ne zebe, naj mu znova dovolijo, da se bo šel igrat, ali pa naj ga vsaj ogrejejo z vročim čajem in mu preobujejo premočene čevlje.

Otrok ni pomanjšan odrasel človek. Njegov organizem še ni docela razvit. Šele po desetem letu starosti lahko otrokov organizem ustvarja rezerve, iz katerih črpa ob bolezni, in šele takrat se lahko tudi načrtno brani bolezenskih povzročiteljev, s katerimi pride v stik. Pri otroku je meja med ohlajenim in preveč ohlajenim stanjem organizma zelo nejasna. Čim manjši je otrok in čim manj se giblje, tem hitreje se organizem preveč ohladi. Tak organizem pa ni kos bolezenskim povzročiteljem. Otrok se zaradi tega prehladi in zboli.

Otroka kljub temu ne smemo zadrževati le v zaprtih prostorih, pa čeprav je vreme hladno in neprijetno. Starši naj se ravnajo po načelu, da ni neprimernega vremena, neprimerna je lahko samo otrokova obleka. Otroku naj dovolijo iti na dvorišče v vsakem vremenu, poskrbijo pa naj, da bo otrok primerno oblečen in obut.

Ni treba, da je otroška obleka debela. V okornih oblačilih se težko igra, zato se na zraku premalo giblje. Hitro ga zazebe.

Primerna oblačila so tanka, vendar topla. Na robovih se morajo tesno prilegati: rokavi naj bodo v zapestjih stisnjeni, ob vratu naj bo jopič tesno zaprt.

Primerne so tudi hlače s hlačnicami na elastiko ali pa zatlačimo hlačnice v škornje. Kapa naj se tesno prilega glavi. Obleka ne sme biti pretesna, med telesom in obleko naj bo plast zraka, ki je najboljši izolator.

Samo v dežju ali močnem sneženju oblečemo otroka v oblačila, ki ne prepuščajo vode. Ob drugačnih priložnostih se otrok v teh oblačilih preveč znoji. Na koži se nabira plast hladnega znoja, otrok se zato hitreje prehladi. Če oblečemo otroka v neprepustna oblačila, ga moramo pogosteje preobleči, ali pa mu oblečemo bombažno spodnje perilo, ki vpija znoj.

Otrok naj ne miruje, ampak naj se igra tako, da se z igro in gibanjem ogreje. Na dvorišču ali igrišču ga ne pustimo vse popoldne, od časa do časa preverimo, ali ni že prezebel.

Otrok pa se pogosto prehladi, čeprav je primerno oblečen in obut. Prehladnih obolenj se naleze tudi takrat, ko sploh ne gre iz zaprtega prostora. Zboli pač zato, ker pride v stik z bolezenskimi povzročitelji, proti katerim njegov organizem še ni ustvaril učinkovitih protiteles. Otrok mora najprej preboleti nekatere vrste prehladnih obolenj. šele s tem si pridobi potrebno obrambno moč, da lahko v kasnejših letih kljubuje boleznim. Majhni otroci so zaradi tega pogosteje prehlajeni kakor večji otroci in odrasli ljudje. Najpogosteje so bolni otroci, ki so šele začeli obiskovati vrtec. V vrtcu pridejo v stik s še neznanimi bolezenskimi povzročitelji, zato zbolijo. Starši ravnajo najpametneje, če pustijo otroka, da bolezen preboli in postane tako odporen proti bolezenskim povzročiteljem. Če pa skušajo bolezen zaustaviti z različnimi zdravili, napravijo otroku slabo uslugo. Njegov organizem se ne navadi kljubovati bolezni, otrok je pogosteje bolan, kot bi bil, če bi smel premagati bolezen brez zdravila.

Otroku ne dajemo zdravil ob vsakem kašlju, nahodu in vnetem grlu. Lahko pa mu lajšamo bolzen z domačimi zdravili. Če otroka boli grlo, naj grgra vročo vodo, v katero iztisnemo limono. Vroč čaj otroka ogreje, da se ne hladi do meje, ko postane neodporen proti boleznim. Če ima otrok rahlo vročino, naj leži. Če pa se telesna temperatura zviša nad 39 stopinj, peljemo otroka k zdravniku.

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 25. 11.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Tatovi imajo prednost — 11.50 III. zimsko svetovno prvenstvo za telesno prizadete — 12.10 Moda — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Risanka — 17.30 George — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Stari — 21.20 Sanjska ladja — 22.20 Reklama in šport — 22.30 Nočni studio — Poročila.

SOBOTA, 26. 11.: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Slike iz Avstrije — 11.00 Dopoldanski koncert — 11.55 Nočni studio — 13.00 Uredništvo — 14.20 Film (iz miljeja cirkuških artistov) — 16.00 Iz parlamenta — 17.00 Jolly box — 17.30 Zgodbe o delfinu — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Sonny boys — 21.50 Šport — 22.10 Jazz Antibes — 23.00 Poročila.

NEDELJA, 27. 11.: 11.00 Ura tiska — 12.00 „Notri in zunaj" — 15.00 Popolnoma napačno povezani! — 16.35 Lisica in zajec — 16.45 Risanka — 17.10 Gibanje je vse — 17.40 Helmi — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Adventni pogovori — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Burka s petjem (Johann Nestroy) — 22.05 Šport — 22.25 Poročila.

PONEDELJEK, 28. 11.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 TV kuhinja — 10.00 Šolska TV — 10.30 Razkritje o polnoči — 12.00 Iz parlamenta — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujmo nesreče — 17.30 Otroška komedia — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 „Divja jaga" — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.00 „V kavarni" — 21.05 Čarovnik — 21.50 Šport — 23.25 Poročila.

TOREK, 29. 11.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Film (iz miljeja cirkuških artistov) — 12.05 Na preži — 12.15 Ponedeljski šport — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Tudi pošaliti se je treba — 17.5 Otrokom za lahko noč — 18.00 Naša televizija — televizija naša — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ljudje, sile, mnenja — 21.00 „Novi podnajemnik" — 21.05 Velika kapitulacija — 22.50 Poročila.

SREDA, 30. 11.: 9.00 Poročila — 9.05 Tudi pošaliti se je treba — 9.35 Francoščina — 10.05 Šolska TV — 10.35 Popolnoma napačno povezani! — 12.10 Florjan, prijatelj živali — 12.15 Ljudje, sile, mnenja — 13.00 Uredništvo — 17.00 Ilse in Peter — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Robinovo gnezdo — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Moja žena je nadčutna — 21.50 Novo od včeraj — 22.35 Poročila.

ČETRTEK, 1. 12.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska TV — 10.30 Moja žena je nadčutna — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujmo nesreče — 17.30 Kiwi — pustolovščina v Neuseelandu — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Prosim k mizi — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Družinski svet — 21.15 Dediščina Jalte — 22.00 Šport — 22.50 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 25. 11.: 17.30 „Notri in zunaj" — 18.00 Galerija — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Poskus Alaska — 21.00 Zakladnica Avstrija — 21.20 Politika v petek — Deset pred deseto — 22.20 Karthago v plamenih — 0.05 Poročila.

SOBOTA, 27. 11.: 15.00 Politika v petek — 15.55 Luč v temo — 16.15 Luter in zadeva z bogom — 17.00 Ljuba družina — 17.45 Kdo me hoče? — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Primer za ljudskega odvetnika — 20.15 Trnovi ptiči — 22.45 Charlie Chan: Past — 23.50 Sto mojstrovin — 0.00 Poročila.

NEDELJA, 27. 11.: 16.15 Potovanje po svetu — 17.00 Advent umetnikov — 17.45 Poznate melodijo — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 Trnavi ptiči — 21.50 Slika od blizu — 22.35 Mala nočna glasba — 23.35 Sto mojstrovin — 23.45 Poročila.

PONEDELJEK, 28. 11.: 18.00 Znanje danes — 18.30 Aerobika za družino — 18.45 Tom & Jerry — 19.15 Otroci pripovedujejo — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Trnavi ptiči — 21.50 „V kavarni" — 21.55 Deset pred deseto — 22.25 Nad vsemi vršaci je mir — 0.45 Poročila.

TOREK, 29. 11.: 16.30 Iz parlamenta — 17.45 Nevidni valovi — 18.00 Orientacija — 18.30 Aerobika za družino — 18.45 Tom & Jerry — 19.15 Otroci pripovedujejo — 19.30 Trnavi ptiči — 21.55 Deset pred deseto — 22.20 Jour fixe z Wolfgangom Krausom — 23.30 Poročila.

SREDA, 30. 11.: 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Aerobika za družino — 18.45 Tom & Jerry — 19.15 Otroci pripovedujejo . . . — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ljubite klasiko? — 21.00 Razlistano — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Ona avantgarda — 23.05 Povabilo — 0.05 Poročila.

ČETRTEK, 1. 12.: 17.45 Šolska TV — 18.00 Po Avstriji — 18.30 Aerobika za družino — 18.45 Tom & Jerry — 19.15 Otroci pripovedujejo . . . — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Glasbeni skedenj — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 — Poročila.

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.

Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Ruprechter-Straße 19/IV, tel. 0 42 22 / 54 0 42, teleks 42 20 86 sindok a.

Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. 0 42 22 / 32 5 50.

Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje

LJUBLJANA

SOBOTA, 26. 11.: 8.00 Poročila — 8.05 Ciciban, dober dan — 8.15 Z besedo in sliko — 8.30 Modro kot pisano — 9.00 Pesem giba — Noverre in njegova reforma — 9.20 Zemljepisne posebnosti: Podivjana zemlja — 10.10 Slovenski muzeji in galerije: Pokrajinski muzej Celje — 10.50 Spoznano, neznano — 11.55 Poročila — 14.25 Hokej CZ : Jesenice, prenos — 17.00 Rokomet Medveščak : CZ, prenos — 18.25 Planet opic — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Naše 27. srečanje — 21.35 Zrcalo tedna — 21.55 Polnočni mož, ameriški film — 25.40 Poročila.

NEDELJA, 27. 11.: 9.00 Poročila — 9.05 Živ žav, otroška matineja — 9.55 Modro poletje — 10.20 Fantje s Hill Streeta — 11.10 625, oddaja za stik z gledalci — 11.30 Domači ansambli — 12.00 Ljudje in Zemlja — 13.00 Poročila — 14.25 Prisluhnimo tišini — 14.55 Oliver Twist, angleški film — 16.45 Poročila — 16.50 Naš kraj: Visoko pri Predvoru — 17.05 Športna poročila — 17.20 Rokomet Olimpija : Radnički, prenos — 18.40 Kamen je desetica — 19.05 Risanka — 19.23 TV in radio nocoj — 19.25 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 AVNOJ-ski dnevi, nadaljevanka — 20.55 Športni pregled — 21.25 Živeti z naravo — 22.10 Poročila.

PONEDELJEK, 28. 11.: 8.50 TV v šoli — 11.55 Akademija ob 40-letnici AVNOJ-a, prenos — 17.25 Poročila — 17.30 Mi smo srečna družina — 18.00 Mogočni Mirko: O strojih in denarju — 18.25 Podravski obzornik — 18.45 Pesem, ki traja — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Prireditev ob 40-letnici AVNOJ-a, prenos — 21.15 Spoznano, neznano — oddaja o znanosti — 22.20 Dnevnik — 22.35 Petsto kadi, drama.

TOREK, 29. 11.: 8.55 Poročila — 9.00 Živ žav, otroška matineja — 9.50 Pihalni orkester trboveljskih rudarjev v pozdrav prazniku — 10.20 Otroška oddaja posvečena AVNOJ-u — 11.50 Sedma vžigalica — 12.50 Zlati slavček, otroška glasbena prireditev — 13.50 Risanka — 14.05 Zabava vas Tereza Kesovija — 15.00 Babičina resnična pravljica — 15.15 Festival revolucija in glasba — 16.15 Poročila — 16.20 Olimpiada 1940, poljski film — 18.00 AVNOJ, 1. del dokumentarne oddaje — 18.45 Knjiga — 19.00 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 AVNOJ-ski dnevi, nadaljevanka — 21.00 Prevzetnost in pristranost — 21.50 Maratonci tečejo častni krog, jugoslovanski film — 23.40 Poročila.

SREDA, 30. 11.: 8.55 Poročila — 9.00 Mala morska deklica, otroška oddaja — 9.30 Zgodba o magnetnem dečku — 10.25 Risanka — 10.30 Otroška zabavna pesem — 11.00 Reka sv. Lovrenca — Stopnice k morju — 12.30 Poročila — 13.55 Ciciban, dober dan: Bolnišnica Franja — 14.15 Običaji Eskimov — 15.10 Ne popusti niti za ped — 16.45 Poročila — 16.50 Glasba za kitaro — 17.15 AVNOJ, 2. del dokuentarne oddaje — 18.00 Ne, drama — 19.00 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 AVNOJ-ski dnevi — 20.55 življenjska prelomnica — 22.50 Sina mi pozdravi, sina partizana — recital — 23.15 Poročila.

ČETRTEK, 1. 12.: 9.45 Propagandna oddaja — 9.50 Kranjska gora: Svetovni pokal v smučanju (slalom), prenos — 11.50 Kranjska gora: Svetovni pokal v smučanju (slalom), penos 2. teka — 16.30 Slalom za ženske, posnetek iz Kranjske gore — 17.30 Poročila — 17.35 Zemljepisne posebnosti — 18.25 Obalno-kraški obzornik — 18.40 Čas, ki živi: Vojne se ne končajo nikoli — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do rna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Tednik — 21.00 Tarče Mikea Androsa — 21.50 Dnevnik.

OPOZARJAMO VSE LJUBITELJE SLOVENSKE KNJIGE, DA SI LAHKO

brezplačno izposojajo knjige in revije

V SLOVENSKI ŠTUDIJSKI KNJIŽNICI

KRATEK IZBOR
KNJIŽNIH NOVOSTI SLOVENSKE ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE
S PODROČJA KULTURNE ZGODOVINE

B. Reisp: **JANEZ VAJKARD VALVASOR** v besedi in sliki
32 str., ilustr. (Obrazi)

J. Burckhardt: **RENESANČNA KULTURNA V ITALIJI**
523 str., 16 str. pril.

B. Cunliffe: **RIMLJANI** — 332 str., ilustr.

J. Debeljak: **POPOTOVANJE K LEVSTIKU,** literarni in kulturnozgodovinski utrinki in velikolaškega konca ob 150-letnici Levstikovega rojstva — 139 str., ilustr.

R. Gööck: **VSA ČUDA SVETA,** velike znamenitosti sveta od piramid do vesoljskega vzletišča — 250 str., barvne ilustr.

J. Heurgon: **ŽIVLJENJE IN NAVADE ETRUŠČANOV**
315 str., 16 str. pril., ilustr. (Dobe, narodi, dogodki)

E. Kardelj: **POTOVANJE SKOZI ČAS** — 106 str., ilustr.

E. Ludwig: **NIL: ŽIVLJENJE NEKE REKE** — 584 str.
(Levstikov hram)

P. Simoniti: **HUMANIZEM NA SLOVENSKEM in** slovenski humanisti do srede 16. stoletja — 297 str.

SVETOVNA ZGODOVINA od začetkov do danes
705 str., ilustr.

SŠK ima svoje prostore v Tarviser Straße 16, tel. 51 15 34 Knjižnica dobiva od leta 1974-75 ves obvezni izvod SR Slovenije Poleg tega zbiramo tudi tako imenovano avstrijsko slovenico. Knjige so zelo različne vsebine in so namenjene vsem starostnim stopnjam in poklicnim skupinam. Prav gotovo bodo tudi VAS nekatere zanimale.

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA

ORF — KOROŠKI RADIO SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 25. 11.: 14.10 Obzornik — Domača imena — Veselo naokrog.

SOBOTA, 26. 11.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 27. 11.: 7.05 Duhovna misel — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 28. 11.: 14.10 Koroški obzornik — Takole pojemo: Srečanje mladinskih zborov v Ledincah — 3. oddaja.

TOREK, 29. 11.: 9.30 Pisani svet — 14.10 Koroški obzornik — Jazz za vas.

SREDA, 30. 11.: 14.10 Koroški obzornik — Da jih ne pozabimo — Za starejše letnike.

ČETRTEK, 1. 12.: 14.10 Koroški obzornik — Literarno-glasbena oddaja.

ZADOLŽENOST JE VSE HUJŠA — BOŽO MAŠANOVIČ

Ali svet drvi v bankrot?

Še nikoli v zgodovini toliko držav ni dolgovalo tako veliko denarja, a s tako majhnimi možnostmi, da ga kdaj vrnejo", je v začetku leta zapisal komentator newyorškega „Timea", poudarjajoč, da svet sedi na tempirani bombi dolgov, ki utegne vsak hip eksplodirati. „Čas nič" sicer nenehno odlagajo z reprogramiranjem in novimi finančnimi injekcijami, ki poravnavajo stare obveznosti ali pa vbrizgnejo svežo kri v gospodarstvo, izmučeno od plačevanja dolgov, a nevarnsti ne morejo odpraviti.

Svet je v leto 1983 stopil s približno 1.500 milijardami dolarjev dolgov. Države v razvoju od tega dolgujejo približno 860 milijard dolarjev, članice SEV okoli 80 milijard, ostali dolg pa gre na rovaš razvitih držav, ki pa kljub dokajšnji obremenjenosti še vedno zmorejo bolj ali manj nemoteno uravnavati gospodarske tokove. To jim omogoča razvejan bančni mehanizem, naslonjenost na domača in tuja posojila, s katerimi poravnavajo tekoče primanjkljaje v plačilni bilanci in prav zaradi tega se v razpravah, ki obravnavajo žgoče težave z dolgovi, o njih ne govori pogosto. A tudi njihovih dolgov ne gre podcenjevati. Belgija, ki z manj kot desetimi milijoni prebivalcev sodi med manjše države v svetu, si je doslej nakopala za dobrih 3000 milijard frankov ali 60 milijard dolarjev kumulativnega dolga, ki pa ga bržčas nikoli nihče ne bo odplačal. Stare obveznosti poravnavajo z novimi posojili, ki jih država najame doma ali v tujini, te nato plača naslednje leto na podoben način in tako se zgodba z dolgovi razvleče do dolžine jare kače in še dalje.

Povsem drugače je z državami v razvoju, ki jim ne primanjkuje le finančnih institucij, bančne tradicije in podobnih prednosti, s katerimi se ponašajo v razvitem svetu, temveč so pogosto na tarči potencialnih investitorjev, ki previdno pregledujejo njihove odplačilne sposobnosti in tehtajo možnosti, da bodo denar dobile nazaj. Tako ali drugače. Bankrot svetovnih financ morda še ni za jutri, a razpoke so že tu. Vrsta komercialnih bank je v poletnih mesecih odklonila nadaljnje financiranje najbolj zadolženih držav v razvoju, ali pa tistih, za katere ni političnega interesa za njihovo reševanje in po svetu se je pričela grozeče širiti beseda moratorij.

A kako so države v razvoju zabredle v tolikšno zadolženost in odvisnost od upnic? Ekonomisti konference Združenih narodov za trgovino in razvoj (UNCTAD) podajajo približno takšno razlago. Kriza svetovnih financ in dolgov se je zaostrila po recesiji v letih 1974-75, ko je prišlo do skokovitega povečanja cen nafte, na kar so industrializirane države odgovorile s povečanjem cen svojega blaga, ki pa ga niso kupovale le izvoznice energije, temveč še dobrih sto drugih držav v razvoju, ki jim je uvoz industrijskih izdelkov, tehnologije in hrane jemal čedalje več denarja iz pičlih proračunov. Istočasno so razvite države zmanjšale povpraševanje po surovinah, kajti recesija je pomenila padanje proizvodne aktivnosti. Cene surovin so tako padle in tak trend se je nadaljeval tudi v kasnejših letih, tako da so končno padle na najnižjo raven v zadnji polovici stoletja.

Dve leti po recesiji je prišlo do obdobja počasne rasti, ki pa je bila prešibka, da bi znova zavrtela kolesje svetovnega gospodarstva in v začetku leta 1980 se je končno pojavila strukturna gospodarska kriza, ki je tlela že od šestdesetih let, torej od časov, ko je podaljšana roka države s subvencijami in drugimi oblikami podpiranja zastarelih in bolnih industrijskih panog čedalje bolj meštrala gospodarske tokove in ustvarjala umetno konjunkturo.

EPIDEMIJA OBRESTNIH MER V OZADJU KRIZE

A vrnimo se k državam v razvoju, ki so se znašle pred velikimi izdatki za nakupe v tujini in zmanjšanimi možnostmi za izvoz, s katerim bi plačale uvoženo blago. Primanjkljaj v njihovih plačilnih bilancah je bil leta 1972 okoli deset milijard dolarjev, od leta 1978 se je potrojil, predlani pa je dosegel že 70 milijard. In ker je njihova kupna moč močno padla — leta 1981 je bila le še tretjina tiste iz sedemdesetih let — je prišlo do velikega problema, kako pokriti naraščajočo luknjo v proračunih. Mednarodni denarni sklad (IMF) bi v operaciji reševanja moral imeti najpomembnejšo vlogo, a polagoma je izpuščal niti iz rok, kar so izrabile velike banke in prišlo je do procesa, ki ga v UNCTAD imenujejo „privatizacija" mednarodnih financ. Namesto da bi se težave s plačevanjem urejevale skozi mednarodne finančne institucije, so na njihovo mesto stopile komercialne banke, ki so kredite dajale — kakopak — po tržnih pogojih.

Stanje se je še poslabšalo ob nastopu gospodarske krize, ki jo je sprožila epidemija obrestnih mer. Te so se najprej dvignile v Ameriki, kjer je šef tamkajšnje emisijske banke Paul Volcker pričel križarsko vojno proti inflaciji in je trdno zategnil denarne vajeti, kar je na trgu kapitala povzročilo višje obrestne mere. Te sicer niso ustrezale ne Ameriki ne njenim zahodnim zaveznikom, posebej ne slednjim, ki so morali odgovoriti na zvišanje obresti, sicer bi se njihov kapital pričel hitro pretakati čez Atlantik. Višje obresti so zrušile povpraševanje v nekaterih ključnih industrijskih panogah — ključnih zato, ker zaposlujejo veliko delovne sile, to pa v sodobnem gospodarstvu igra izjemno vlogo, kajti če delavci niso na plačilnih seznamih, so na tistih za brezposelne, to pa veliko stane — predvsem v gradbeništvu, avtomobilski in jeklarski industriji, ladjedelništvu in podobno.

Kriza, ki se je spočela v razvitem svetu, se je kasneje prenesla v države v razvoju, kajti zahodna industrija je znova zmanjšala povpraševanje po surovinah, poleg tega pa se je razviti svet obdal s protekcionističnimi okopi, ki jih je monokulturnim državam v razvoju bilo težko prodreti. To ne velja le za surovine (kar 66 držav v razvoju dobi večino izvoznih iztržkov s prodajo ene ali več surovin), temveč še bolj za njihove predelane kmetijske pridelke ali industrijsko blago, ki zaradi slabše kakovosti ali prevelike količine dela, da bi bili lahko konkurenčni, ne zdrži boja za trg. Skratka, znova se je bilo potrebno zadolževati, a v veliko neugodnejših finančnih in gospodarskih pogojih. Obrestne mere so se v pičlih treh letih (1979—1982) dvignile od 7,6 na 11,3 odstotka, kar pomeni, da so bili krediti čedalje dražji, pa tudi že porabljene je bilo potrebno odplačevati po novih pogojih. Posledic si ni težko predstavljati. O njih sodi le nekaj številk.

ZA ODPLAČILO DOLGOV GRE VEČINA IZVOZNIH IZTRŽKOV

Srednje in dolgoročni dolgovi držav v razvoju brez izvoznic nafte so se v zadnjem desetletju povzpeli od 75 na 520 milijard dolarjev. Odplačevanje je raslo še hitreje: leta 1971 so za obresti in amortizacijo dolgov plačale 9,5 milijarde dolarjev, lani pa že 98 milijard, kar pomeni 20 odstotkov njihovih izvoznih dohodkov. A to je le povprečje, posamični primeri so veliko težji. Po podatkih EGS je 21 najbolj obremenjenih držav v razvoju leta 1975 dajalo za odplačevanje dolgov 35 odstotkov dohodkov od izvoza, leta 1979 polovico iztržkov, lani pa že tri četrtine. Če vemo, da je zgornja meja obremenjenosti z dolgovi, ki jo gospodarstvo še zmore, pri 35 odstotkih izvoznih iztržkov, potem je na dlani, v kakšnem položaju so se znašli največji dolžniki.

Po tempirani bombi dolgov je najprej popraskala Mehika, ki je s 83 milijardami dolarjev dolgov druga najbolj zadolžena država na svetu. Že 20. avgusta lani je Mehika predčasno izstopila iz brezupnega boja, da pravočasno odplača vse obveznosti in njen finančni minister Jesus Silva Herzog je objavil prekinitev odplačevanja dolgov, dokler se ne doseže dogovor o reprogramiranju, ki bi omogočil počasnejši tempo poravnavanja obveznosti.

(Dalje v prihodnji številki)

Nov deželni šolski nadzornik

Zvezno ministrstvo za pouk in umetnost je te dni imenovalo dosedanjega okrajnega šolskega nadzornika za Wolfsberg Ernsta Weihsa za novega deželnega šolskega nadzornika. Weihs, ki bo nasledil nedavno umrlega Lacha, je znan kot odličen pedagog in poznavalec šolstva. Hkrati so v krogih koroške šolske oblasti pričakovali tudi imenovanje novega nadzornika za dvojezično šolstvo, vendar do tega ni prišlo. Očitno se tudi v ministrstvu zavedajo, da ne morejo na eni strani imenovati odličnega strokovnjaka na svojem področju, na drugi strani, ko gre za dvojezično šolstvo, pa pustiti strokovno kvalifikacijo ob strani.

„Koroška solidarnost"

Za volitve v delavsko zbornico aprila prihodnjega leta bo kandidirala poleg list socialistov, komunistov, ljudske stranke in svobodnjakov tudi grupacija z imenom „Koroška solidarnost". Lista je bila ustanovljena na pobudo Koroške enotne liste in nekaterih strankarsko nevezanih članov Zveze slovenskih organizacij, ki v soglasju z načeli ZSO zagovarjajo ojačeno nastopanje narodno zavednih delavcev in nastavljencev na področjih, kjer so se do sedaj prezirale potrebe pripadnikov slovenske narodne skupnosti. Programe in načela starih volilnih grupacij in nove „Koroške solidarnosti", ki se med drugim poteguje predvsem za socialne interese delavcev in nastavljencev zapostavljenega obmejnega gospodarskega področja in za narodnostno enakopravnost, bomo sproti še posebej predstavili.Na sestanku „Koroške solidarnosti" začetek tega tedna sta bila izvoljena za prva kandidata strojni stavec Gregor Krištof (delavci) in sekretarka Liza Hobel (nameščenci); v sektorju „promet" ta nova lista ne bo kandidirala.

DRAVA se vse bolj uveljavlja

Skupen trojni nastop Drave in ZTT na slovenskem knjižnem sejmu

Celovška založba „Drava", ki letos obhaja svojo tridesetletnico, še nikoli ni bila tako tehtno prisotna na osrednjem slovenskem knjižnem sejmu v Ljubljani, ki je bil letos od 15. do 21. novembra v Cankarjevem domu. Ne samo, da je „Drava" družno z Založništvom tržaškega tiska v posebni stojnici predstavila svojo knjižno produkcijo zadnjih dveh let, hkrati je stopila v slovensko javnost s še tremi dejanji: predstavila je svoje najnovejše izdaje, priredila je literarni nastop z zamejskimi avtorji in vabila je na razpravo, kako s slovensko književnostjo v jezikovno tuj, o sosednji svet – spet družno z ZTT.

Nekatere knjige so prinesli na predstavitev minuli petek v Cankarjevem domu pravkar iz tiskarne, tako da se tiskarska črnina niti ni utegnila posušiti. Tako sveža je stopila pred občinstvo, ki je pokazalo precejšnje zanimanje za založniško delo dveh zamejskih založb, pesniška zbirka – prvenec **Maje Haderlap**, ki ji je dala naslov **Žalik pesmi.**

Druga knjižna novost „Drave" je posebnost med knjigami. Ne samo po estetski zunanji obliki, veliko bolj še po svoji vsebini, saj gre za **Drabosnjakov Pasijon,** ki ga je leta 1922 po spominu zapisala Magdalena Kokot s Kostanj in ki ga je „Drava" izdala kot faksimile tega zapisa z roko.

Hkrati je ZTT predstavilo še kopico drugih naslovov: pesniški prvenec Alenke Rebula-Tuta, sto epigramov Miroslava Košute z naslovom Robidnice in maline, zbirko črtic Ivanke Hergold Pojoči oreh. Med eseji je treba poudariti knjigo škofa Vekoslava Grmiča Humanizem – problem našega časa in doživeti zapis tržaškega glasbenika Pavla Merkuja z naslovom Poslušam. Kot pričevanju o uporu slovenskih primorskih ljudi proti fašizmu v tridesetih letih pa velja posebna pozornost knjigi Dorčeta Sardoča Tigrova sled.

Prav tako v petek so se v Cankarjevem domu predstavili ljubljanskemu občinstvu zamejski avtorji, ki so brali odlomke iz svojih del. Prišli so Maja Haderlap, Ivanka Hergold, Andrej Kokot, Florjan Lipuš, Pavle Merku, Ace Mermolja in Alenka Rebula-Tuta.

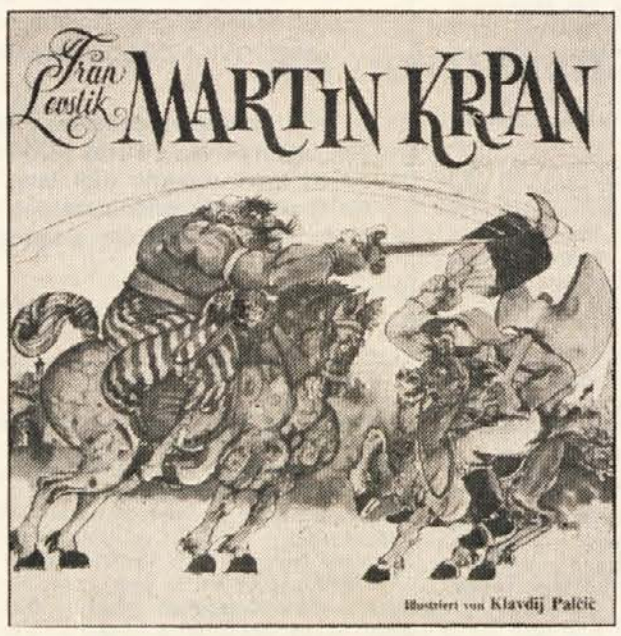

Martin Krpan v nemščini z novimi ilustracija Klavdija Palčiča bo gotovo literarna in likovna poslastica za marsikoga.

Sobotna razprava o težavah in možnostih prodiranja slovenske besede v jezikovno tuj svet je po vsebinski plati zaokrožila založniško in kulturno uveljavljanje dveh zamejskih založb v matični domovini. Osnovna ugotovitev oglate „okrogle mize", za katero so pod vodstvom urednika Naših razgledov Slavka Frasa sedli celovški in tržaški založniki, prevajalci v nemščino in italijanščino ter drugi kulturni delavci, je bila prav gotovo misel, da je manjšina lahko zelo frekventiran most pri posredovanju slovenske literature tujemu svetu.

Da to niso prazne marnje, je pokazalo že dejstvo, da sta zamejski založbi na licu mesta predstavili kar šest že kar klasičnih del slovenske literature v nemškem oziroma italijanskem prevodu. Tako bo „Drava" med nemškojezične bralce poslala **Levstikovega Martina Krpana** v prevodu Helge Mračnikar (nove, nadvse izvirne ilustracije je cskrbel tržaški slikar Klavdij Palčič); nadalje **Prežihovega Voranca Samorastnike** v prevodu Janka Messnerja in prav tako **Prežihovo Požganico** v prevodu Antona Svetine in Petra Wieserja. Požganico bo pospremil v nemški prostor še zvezek **Der ungleiche Grenzstreit 1918–1920** z esejema izpod peresa Janka Pleterskega in Draga Druškoviča. Med italijanske bralce pa bo prišel prav tako Levstikov Martin Krpan, novela Tantadruj Cirila Kosmača in razprave o slovenski literaturi Marije Pirjevec.

Celovški zmaj in tržaška morska vila: simbol tesnega sodelovanja Drave in ZTT

S pesniškima prvencema sta se predstavili Alenka Rebula-Tuta iz Trsta (levo) in Maja Haderlap iz Železne Kaple.

II. Podjunska jesen v znamenju dveh obletnic

Tokratna prireditev, II. Podjunska jesen, se je odvijala v znamenju 90-letnice rojstva Prežihovega Voranca in 75-letnice organizirane slovenske kulturne dejavnosti v Pliberku in okolici. Prireditev je potekala v času od 7. do 12. novembra v raznih krajih pliberškega območja. Na prireditev so vabili Slovensko prosvetno društvo „Edinost" Pliberk in soorganizatorji – KPD v Šmihelu, KPD „Drava" v Žvabeku, MePZ Podjuna-Pliberk in MoPZ „Kralj Matjaž" v Libučah.

Na programu sta bila filma – „Boj na požiralniku" (po Prežihovem romanu) v Šmarjeti in v Vogrčah in „Na klancu" pri Božjem grobu. Nadalje je zastopnik Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu, Teodor Domej imel skioptično predavanje z naslovom „75 let organizirane slovenske kulturne dejavnosti v Pliberku in okolici" v ljudski šoli v Libučah in v farni dvorani v Šmihelu. Obe predavanji sta bili prikrojeni razmeram dotičnih krajev, kar je še posebno privlačilo poslušalce, ki so z velikim zanimanjem sledili izvajanjem predavatelja.

Vse prireditve II. Podjunske jeseni so bile dobro obiskane, kar je prepričljiv dokaz, da med našim ljudstvom vlada živo zanimanje za tovrstno kulturno dejavnost.

V soboto je bil zaključek v obliki družabnega večera pri Rößlwirtu v Pliberku. Dva vzroka sta bila za ta večer – utrditev medsebojnega prijateljstva in počastitev Hartman Milkine profesoure. Večer so sooblikovali Korenika, MoPZ „Kralj Matjaž", Suški oktet, Mladinski zbor Podjuna in recitatorji Odra 73. Za to priložnost je Milka Hartman napisala in tudi recitirala dve novi pesmi.

Prireditev II. Podjunska jesen ima vsekakor vse pogoje, da postane tradicionalna podjunska kulturna prireditev, to predvsem zaradi tega ker prebivalstvo ljubi tovrstno kulturno dejavnost. To je tudi dober omen za nadaljnji uspešen razvoj kulturne dejavnosti Pliberka in okolice.

Študentje zahtevajo odločnost

O sodelovanju in povezovanju Zveze slovenskih organizacij in študenti so se zadnji petek na Dunaju razgovarjali študentje in študentke s predsednikom Zveze slovenskih organizacij. Predsednik dipl. inž. Feliks Wieser je prikazal trenutni narodnopolitični položaj na Koroškem ter spregovoril o delovanju ZSO. Študentje, ki so pred nedavnim razširili delovanje tudi na pevski zbor, so med drugim zahtevali od osrednjih organizacij odločnejšo politiko v boju za uresničitev naših pravic napram deželni vladi in avstrijskim oblastem.

Lovska srečа

Posebno lovsko srečo je imel v teh dneh član lovske družine na Rebrci Janez Pasterk. Po nekaj dnevih prežanja mu je pred puškino cev prišel kapitalen divji merjasec. Stopetdesetkilskega merjasca je Pasterk gladko odtrelil.

VABILO

V Dijaškem domu SŠD (Celovec, Mikschallee 4) gostuje v četrtek 1. decembra 1983 ljubljanska jazz-skupina „Srp". Prisrčno vabljeni!

– ŠPORTNI VESTNIK – ŠPORTNI VESTNIK –

Prijateljska nogometna tekma:

Lepena - Obirsko 3:2 (0:2)

Že tradicionalne so postale prijateljske nogometne tekme med posameznimi grapami Železne Kaple. Tako je prišlo prejšnjo soboto do igre med Lepeno in Obirskem. Bilo je mrzlo jesensko vreme, zato pa je bila igra toliko bolj napeta in vroča. Čeprav Lepenčani tokrat niso nastopili z najmočnjšo postavo, so v drugem polčasu prevzeli iniciativo na igrišču in Obirčane, ki so po prvem polčasu vodili z 2:0, še premagali z rezultatom 3:2. Prvi gol za Obirčane je dal najmlajši igralec na igrišču. Po napaki Lepenske obrambe so Obirčani povedli z močnim strelom Fridlna na 2:0. Kot že v prvi polovici so tudi v drugem polčasu Lepenčani bili v premoči. Slediti so morali tudi goli. Kar ob začetku drugega polčasa je Rozman Franci skrajšal z lepim strelom v levi kot rezultat na 1:2. Kmalu na to je najmlajši Lepenčan, Ošina Franci, izenačil rezultat. 10 min. pred koncem je po lepi akciji Smolnik Emil dal tretji in zmagoviti gol za Lepenčane, ki so rezultat sigurno držali do konca igre. Na nogometnem igrišču v Železni Kapli sta se pomerili moštvi iz Lepene in Obirske v sledeči postavi:

Lepena: Ošina Jozi, Ošina Johi, Ošina Franci, Ošina Mihac, Ošina Willi, Oraže Ciril, Franci Rozman, Albert Rozman, Podgoršek Johi, Smolnik Emil, Haderlap Zdravko, Bojan Kuchar.

Obirsko: Morosch Walter, Petschnig Jozi, Lobnik Hanzi, Lobnik, Poderšnik Johi, Mak Flori, Ojster Flori, Warch, Fridl in še dva.

Sodnik pa je bil domačin Sporn Izidor iz Remšenika. Po tekmi so Lepenčani pošteno praznovali svojo zmago pri Silerju v Železni Kapli. Obirčani pa so morali plačati „ceho".

Rozman

Šahovski turnir treh mest

V soboto 12. in nedeljo 13. novembra so bili šahisti Slovenske šahovske zveze Celovec povabljeni na šahovski turnir treh mest, Celovec - Videm - Nova Gorica. Prireditev se je odvijala v sklopu praznovanja 1000-letnice obstoja mesta Vidma. Ob prisrčnem sprejemu pri predsedniku šahovskega društva je vodja slovenskega moštva iz Koroške ravnatelj Ivko Ferm videmskim šahistom podaril spominsko ploščo.

V prvi tekmi so naši šahisti dobro igrali, saj so premagali šahiste iz Nove Gorice in tako zasedli 2. mesto. V nedeljo 13. novembra pa so bli šahisti gostje videmskega župana v njegovi občinski palači. S prisrčnimi besedami jih je pozdravil in želel, da bi se ti stiki nadaljevali. Popoldne pa so šahisti igrali 7 kol brzopoteznega šaha. Najboljši od Slovenske šahovske zveze je bil ravnatelj Gallob Pepi, ki je osvojil 4,5 točke od 7 možnih.

Pravni nasveti

Vedno spet potrebujejo posamezniki in društva pravne nasvete, zato se je Zveza slovenskih organizacij odločila, da napolni to vrzel z uvedbo rednih pravnih nasvetov, ki jih bo dajal ob spodaj navedenih terminih DR. FRANCI SERAJNIK:

v CELOVCU (v prostorih ZSO, Gasometergasse 10)
v petek 9. 12. 1983
med 10. in 13. uro.

v PLIBERKU (v prostorih Posojilnice Pliberk)
v soboto 17. 12. 1983
med 10. in 12.30 uro.

v ŠENTJAKOBU (v prostorih Posojilnice Šentjakob)
v petek 25. 11. 1983 in
v petek 30. 12. 1983
med 17. in 20. uro.

OBČNI ZBOR

PD v Velikovcu v nedeljo 4. decembra 1983 ob 14. uri v gospodinjski šoli v Šentrupertu.

Predstavitev filma **„Martin Kačur"**

Iščemo
NAMEŠČENCA - NAMEŠČENKO
dobro obvladanje slovenščine in nemščine je pogoj. Absolventi trgovske akademije oz. slovenskega abi-tečaja imajo prednost.
Pismene ponudbe z lastnoročnim življenjepisom na
Posojilnico Velikovec
2.-Mai-Str. 10, 9100 Velikovec

Menjava denarja

Stanje v četrtek 24. novembra 1983

Za 100 **din** dobite	11.50 šil.
Za 100 **din** plačate	14.50 šil.
Za 100 **lir** dobite	1.12 šil.
Za 100 **lir** plačate	1.21 šil.
Za 100 **mark** dobite	695.00 šil.
Za 100 **mark** plačate	711.30 šil.